

Filmový autor Miro Remo

Mgr. Jana Bébarová, Ph.D.

Teze disertační práce

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Teze disertační práce

Filmový autor Miro Remo

Miro Remo, The Film Author

Autorka:	Mgr. Jana Bébarová, Ph.D.
Studijní program:	P8206 Výtvarná umění
Studijní obor:	8206V102 Multimédia a design
Školitel:	doc. Mgr. MgA. Jan Gogola ml.
Oponenti:	doc. Mgr. Martin Palúch, PhD. Prof. PhDr. Martin Ciel PhD.

Zlín, říjen 2023

© Jana Bébarová

Vydala **Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně** v edici **Doctoral Thesis Summary**.
Publikace byla vydána v roce 2023

Klíčová slova: Miro Remo, dokumentární film, slovenský film, narativní analýza, stylové postupy, režijní metody, produkce, mediální reflexe, Comeback, Cooltura, Richard Müller: Nespoznaný, Láska pod kapotou

Key words: Miro Remo, documentary film, Slovak cinema, narrative analysis, stylistic approaches, directorial methods, production, media reflection, Comeback, Coolture, This Is Not Me, At Full Throttle

Plná verze disertační práce je dostupná v Knihovně UTB ve Zlíně.

ISBN 978-80-7678-207-5

ABSTRAKT

Dizertační práce se komplexně zabývá filmovou tvorbou slovenského režiséra Mira Rema. Výzkum vycházející ze stěžejní úvahy o Removi jakožto tvůrci s osobitým autorským rukopisem stojí na několika opěrných bodech. V jedné z rovin se zaměřuje na témata a postavy, kterými se Remo ve svých filmech zabývá, a s ohledem na to reflektuje, skrze jaké režijní metody, stylové a narativní postupy či prvky filmové řeči je zpřítomňuje filmovému publiku (včetně toho, do jaké míry se opakují či variují). Vedle takto zaměřených analýz jednotlivých děl je pozornost koncentrována i na okolnosti jejich vzniku a dílčí fáze jejich produkce, tzn. na vývoj, výrobu, postprodukcii a distribuci. Velký prostor je rovněž věnován kritickému diskurzu a na základě zevrubných rešerší je mapováno, jakým způsobem se projekty Mira Rema diskutovaly v médiích, jaké kauzy vyvolávaly nebo jak rezonovaly u filmové kritiky a v rámci festivalové scény. Výzkum zahrnuje i sérii polostrukturovaných rozhovorů: jak se samotným Mirem Remem, tak i s jeho blízkými spolupracovníky ze všech hlavních štábních profesí – scenáristou a dramaturgem Jurem Šlaukou, kreativním producentem Markem Kučerou, kameramanem Jarem Vaľkem, střihačem Markem Kráľovským a zvukařem Lukášem Kasprzykem.

ABSTRACT

The thesis deals comprehensively with the film work of the Slovak director Miro Remo. The research is based on the central reflection of Remo as a film author who possesses distinctive handwriting. On one level, it focuses on the themes and characters that Remo deals with. The theses also reflects on the directorial methods, stylistic and narrative approaches or elements of film language through which the director communicates them to the film audience (including the extent to which they are repeated or varied). In addition to such focused analyses of individual works, attention is also given to the circumstances of their creation as well as the sub-phases of their production, i.e. their development, preproduction, shooting, post-production and distribution. A great deal of the work is also dedicated to critical discourse and – based on extensive research – it is mapped how Remo's projects were discussed in the media, what kind of controversies they provoked or how they resonated with film critics or within the festival scene. The research includes a series of semi-structured interviews: with Miro Remo himself, as well as with his close collaborators from several professions – screenwriter and script consultant Juro Šlauka, creative producer Marek Kučera, DOP Jaro Vaľko, editor Marek Kráľovský and sound designer Lukáš Kasprzyk.

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. CÍL, METODY A POSTUP PRÁCE	8
3. RANÁ TVORBA MIRA REMA	10
4. COMEBACK: Recidivisti v bludnom kruhu	14
5. COOLTÚRA: Pravda bývá bolestivá	18
6. RICHARD MÜLLER: NESPOZNANÝ	22
7. LÁSKA POD KAPOTOU: Nekonečný závod se životem	24
8. ZÁVĚR: FILMOVÝ AUTOR MIRO REMO	26
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	29
PUBLIKAČNÍ AKTIVITY AUTORKY	48
ODBORNÝ ŽIVOTOPIS AUTORKY	52

1. ÚVOD

Filmovou tvorbou slovenského režiséra Mira Rema se zaujetím sleduji již několik let. Iniciačním momentem pro seznámení se s jeho osobitým dílem pro mě byl konferenční příspěvek mého slovenského kolegy, filmového historika Martina Palúcha, který přednesl v říjnu 2016 na Česko-slovenské filmologické konferenci v makedonském Ohridu. Martin Palúch tam tehdy prezentoval studii o tehdy aktuálním, kontroverzním slovenském dokumentárním snímku *Cooltura* (2016), jehož poznání ve mně podnítilo zájem o tvorbu jeho tvůrce, Mira Rema. Prostřednictvím Martina Palúcha jsem se s Mirem Remem zkontaktovala a pozvala jej jako hosta k projekci tohoto filmu a následné diskuzi o něm na ateliér Audiovizuální tvorby při FMK UTB ve Zlíně, kde působím. Remo do Zlína zavítal v prosinci 2016 společně s tehdejšími studenty Katedry audiovizuálních studií FTF VŠMU v Bratislavě, Matejem Sotníkem a Oliverem Melicharčíkem, kteří zastupovali alternativní distribuční platformu Dokument na kolešách, skrze níž v kinech nedistribuatelnou *Coolturu* prezentovali na středních a vysokých školách. Kromě zlínské projekce jsem rovněž spoluorganizovala i promítání a Q&A se studujícími na mé alma mater, Katedře divadelních a filmových studií FF UP v Olomouci, která se konala o den později. O tomto inspirativním setkáním a filmu samotném jsem poté na webu *25fps* publikovala článek „Kterak slovenská cool túra zasáhla Moravu.“ (Bébarová, 2016)

Autorským dílem Mira Rema jsem se posléze komplexněji zabývala v tematickém čísle časopisu *Film a doba* věnovaném současné slovenské kinematografii, do kterého jsem přispěla studií „Šoková terapie je někdy nevyhnutelná. Miro Remo: Nesmlouvavý“ (Bébarová, 2020) reflektující témata, které Miro Remo ve svých filmech otevírá, a způsoby, jimiž je skrze zvolené aktéry komunikuje. Při práci na tomto textu jsem si uvědomila, jak mnohovrstevnaté dílo Mira Rema je a že by si zasloužilo zevrubnější reflexi i s ohledem na vášnivé diskuze, které filmařovy snímky neustále vyvolávají. Rozhodla jsem se proto, že jeho autorskou tvorbu prozkoumám v rámci svého dizertačního projektu na FMK UTB ve Zlíně. Dalším dílčím výstupem mého stávajícího bádání byl konferenční příspěvek „(Re)starty a návraty do života excentriků podle Mira Rema“ prezentovaný na Česko-slovenské filmologické konferenci s tématem *Stopy začiatkov*, kterou v říjnu 2021 ve slovenském Krpáčově pořádal Slovenský filmový ústav ve spolupráci s Asociací slovenských filmových klubů. Textovou formou vyšel v polovině roku 2022 v rámci stejnojmenného sborníku editovaného Martinem Kaňuchem. (Bébarová, 2022)

Poznatky z výše zmiňovaných textů jsem částečně zúročila a dále hlouběji rozpracovala v této dizertační práci. Pro kapitolu stručně shrnující ranou tvorbu Mira Rema, která si širšího prostoru zaslouží v případné navazujícím výzkumu, využívám citaci části již publikované studie v časopise *Film a doba*. Vědoma si limitů rozsahu dizertační práce se tak důsledně a komplexně věnuji pouze

Removým celovečerním snímkům. Jednotlivá díla jsou v konkrétních kapitolách reflektována v chronologickém pořadí jejich vzniku.

2. CÍL, METODY A POSTUP PRÁCE

Primárním cílem této práce je komplexně reflektovat autorskou tvorbu Mira Rema, které dosud nebyl věnován žádný ucelený výzkum, a přispět tak nejen do akademické diskuze o soudobém slovenském (a českém) autorském dokumentárním filmu. Jmenovitě navázat na cenné historiografické výzkumy filmového historika Martina Palúcha prezentované v jeho publikacích *Autorský dokumentární film na Slovensku po roku 1989* (2015) a *Cenzúra a dokumentární film po roku 1989* (2017), které jsou důležitou studnicí poznání kontextu soudobé slovenské dokumentární tvorby, jíž je Miro Remo součástí. V druhé jmenované knize Palúch mimo jiné reflektuje právě kontroverzní divácké a kritické přijetí děl Mira Rema, zejména hojně diskutovaného filmu *Cooltura*, které ve své práci dále rozvedu.

Práce vychází ze stěžejní úvahy o Removi jakožto tvůrci s osobitým autorským rukopisem a stát bude na několika opěrných bodech. V jedné z rovin se budu zaměřovat na témata a postavy, kterými se Remo ve svých filmech zabývá, a s ohledem na to budu reflektovat, skrze jaké režijní metody, stylové a narativní postupy či prvky filmové řeči je zpřítomňuje filmovému publiku (včetně toho, do jaké míry se opakují či variují).

Na úvod nejprve představím krátkometrážní snímky Mira Rema vzniklé během jeho studií na Ateliéru dokumentárního filmu FTF VŠMU v Bratislavě (*Jano* /2004/, *Studený spoj* /2007/, *Arsy-Versy* /2009/, *Ecce Homo* /2009/) a středometrážní televizní a zakázkové projekty (*Pohoda* /2011/, *Osmičkáři* /2011/, *Tibor Huszár – Návrat späť* /2012/, *Beverly Hills 01863* /2012/, *Ježkovy voči* /2013/ a *Vrbovský veter* /2014/). Následně se budu komplexně zabývat všemi jeho dosud uvedenými celovečerními snímky, kterými jsou *Comeback* (2014), *Cooltura* (2016), *Richard Müller: Nespoznaný* (2016) a *Láska pod kapotou* (2021).

V analytickém přístupu k jednotlivým filmům vycházím z úvah amerického filmového kritika a teoretika Billa Nicholse, které jsou součástí jeho publikace *Úvod do dokumentárního filmu* (2022), v níž se zabývá problematikou definice, obsahu, formy, modů a etických a politických témat. Pro vlastní úvahy o filmech Mira Rema jsem se inspirovala Nicholsovými poznatky a radami, jak o dokumentárním filmu psát. Pro vnitřní rozpor mechanicky aplikovat teoretické koncepty na dílo tvůrce, který se jakémukoliv škatulkování a „obrušování hran“ vzpírá, jsem se v intencích Removy autorské drzosti odvážně rozhodla na takový metodický postup rezignovat. Removsky řečeno, abych ze čtverce neudělala kruh, nebudu v reflexi Remových režijních metod a jeho přístupu k realizaci dokumentárního filmu aplikovat Nicholsem pojmenované mody.

Vedle způsobů, jak Remo své filmy narativně stylizuje, chci totiž pozornost směřovat na okolnosti jejich vzniku a dílčí fáze jejich produkce, tzn. na vývoj,

výrobu, postprodukcii a distribuci. Jako důležitou vnímám potřebu věnovat se kritickému diskurzu. Na základě zevrubných rešerší budu mapovat, jakým způsobem se projekty Mira Rema diskutovaly v médiích, jaké kauzy vyvolávaly nebo jak rezonovaly u filmové kritiky a v rámci festivalové scény.

Jelikož Miro Remo o svých filmech rád debatuje, budu se své práci opírat o řadu již existujících a podnětných rozhovorů. Pro účely výzkumu pořídím i sérii polostrukturovaných rozhovorů: jak se samotným Mirem Remem, tak i s jeho blízkými spolupracovníky ze všech hlavních štábních profesí – scenáristou a dramaturgem Jurem Šlaukou, kreativním producentem Markem Kučerou, kameramanem Jarem Vaľkem, střihačem Markem Kráľovským a zvukařem Lukášem Kasprzykem. Kompletní přepisy těchto rozhovorů budou součástí příloh předkládané práce. V koncipování otázek mi jako inspirace poslouží publikace *Jak se dělá dokument*, která sestává ze série rozhovorů s českými a slovenskými dokumentaristy a dokumentaristkami o jejich připravovaných filmech v různých fázích vývoje (Slováková, Kerekes, 2022), a kniha rozhovorů Barbory Baronové s českými tvůrkyněmi filmového a literárního dokumentu s názvem *Ženy o ženách*. (2019) Přestože se mé rozhovory s výše jmenovanými filmaři budou převážně zabývat již vzniklými díly, otázky po volbě témat a filmové řeči jsou obdobné. Otázky o procesu vývoje rozšířím o otázky na procesy výroby, exploatace a recepce Remových děl a také otázky etiky v dokumentárním filmu.

S ohledem na kontextualizaci filmařova díla v rámci soudobé slovenské a české dokumentární tvorby své analýzy filmů v dílčích podkapitolách provážu se srovnávacími analýzami vybraných autorových celovečerních filmů se snímky, které se zabývají podobným tématem/postavami, ale jsou odlišně zpracovány na úrovni režijních metod a stylových postupů. Časosběrný snímek *Comeback* o recidivistech ze slovenské věznice v Ilavě a jejich pokusech o reintegraci do společnosti bude podroben komparaci se snímkem *Uzamčený svět* (2018) a s dvojicí navazujících časosběrných dokumentů *René* (2008) a *René – Vězeň svobody* (2021). Nekonvenční portrét slovenského hudebníka Richarda Müllera, *Richard Müller: Nespoznaný* (2016) bude v dílčí podkapitole porovnáván s dokumentárními portréty dalších ikon slovenské pop music, a to konkrétně s filmy *Rytmus: Tempos* (2020) a *Věčný Jožo aneb Jak jsem potkal hvězdu* (2020).

Všechny získané poznatky následně shrnu ve finální kapitole v obecnosti reflektující Remův autorský rukopis.

3. RANÁ TVORBA MIRA REMA

Jak jsem již psala v úvodu, následující kapitola mapující krátkometrážní a středometrážní projekty Mira Rema je přímou citací segmentu již publikované studie „Šoková terapie je někdy nevyhnutelná. Miro Remo: Nesmlouvavý“ v časopise *Film a doba*. (Bébarová, 2020)

„Remova fascinace extrémů jej přirozeně vede mezi jedince, kteří z různých důvodů nezapadají do rámce většinové společnosti – ať už sociálním zázemím, profesním statutem, mentálním stavem, odlišným světonázorem nebo svým podivínstvím a excentrickým chováním. V případě jeho prvního krátkého filmu s názvem *Jano* (2006) byl outsiderský protagonista předurčen školním zadáním natočit za jeden den portrét společenského vydědence. Tak vznikla pětiminutová observační etuda o životní situaci muže středního věku na hraně bezdomovectví. Během noci, kdy se stal novopečeným otcem, jej štáb sledoval při jeho bezprostřední a díky požitému alkoholu místy emočně vyhocené interakci s přáteli a známými v nuzné maringotce. Montáží vyzdvihnutý Janův výrok: ‚Víte, že my cikáni jsme symbol míru?‘ je v kontextu zaznamenané temperamentní atmosféry příznakem Remova vyvíjejícího se režijního stylu se smyslem pro ironii.

Rozpory v tom, co sdělují obrazy a co zvuková stopa, Remo koncepčně použil v bakalářském projektu *Studený spoj* (2007), na hraně fikce a dokumentu balancujícím filmu, jenž natáčel v rodné obci Ladce. Jako všechny jeho snímky, i tento se otevírá vyhoceným momentem, kterým si získává divákovu pozornost. První, co spatříme, jsou obrazy továrenského sestavování robota v klipu k ambientní baladické písni Björk ‚All Is Full of Love‘. Název songu mimochodem funguje jako ironicky míněný podtitul snímku pojednávajícím o studených vztazích v dysfunkční rodině na sociálním okraji drsného industriálního světa. Videoklip je odrazovým můstkem pro divákovu ponoření se do nitra vypjaté atmosféry sledované domácnosti ovládané agresí otce. Jeho zuřivé bušení do zrnícího televizoru, který se z posledních sil snaží vnést do neutěšeného světa kus umělé lásky, ve zkratce exponuje povahu jeho vztahu k rodině. Zdejší *spoje* jsou poškozené a v zuřivosti (u)bité.

Video (podobně jako home videa v pozdějších Remových filmech) je i v následující sekvenci užitá jako další výmluvný (proti)komentář k rodinné situaci: spolužáky šikanovaná dcera ve škole sleduje antropologický dokument o zvířatech, v němž věta ‚vztah matky a mlád'at je vždy nejužší‘, slouží jako přechod do další emotivně vyhocené scény s opuštěným batoletem v kolébce, na jehož pláč otec reaguje okřiknutím matky. Osamocenou školačku poté sledujeme, jak se potuluje chladným, pustým a industrializací silně zasaženým okolím, v němž by se klidně mohl odehrávat jeden ze syrových rodinných příběhů bratří Dardennů. Zdevastované prostředí je zrcadlem zdevastované dívčiny rodiny.

V červeném kabátku se jako Karkulka toulá místy, kde na ni sice na každém rohu číhá nebezpečí, ovšem právě jejich liduprázdnost ji činí svobodnou, a tudíž alespoň na chvíli šťastnou. Videoklipem Björk je *Studený spoj* i uzavřen – obraz v televizi, kterou tentokrát zapnula dcera, již nezrní a je čistý – stejně jako ona a její touha po všeobjímající lásce, o níž se v klipu zpívá. Ta je ovšem jen ve fikční, umělecké budoucnosti. V uvědomění si její nedostižnosti dívce ve finále stéká po tváři slza.

Další exkurz k rodinným vztahům, tentokrát však s opačným emocionálním nábojem, podnikl Miro Remo ve svém nejúspěšnějším studentském filmu *Arsy-Versy* (2009). V pozitivní energii a entuziasmem prodchnutém *filmu o matce a synovi* se pustil do pátrání ve vlastní rodině. *Arsy-Versy* je portrétem Remova strýce Ľuboše, excentrického muže s pověstí vesnického blázna. Jeho status dlouhodobě nezaměstnaného starého mládence, který již padesát let žije pod jednou střechou s vlastní matkou, jež ho de facto živí ze svého důchodu, by mohl (až příliš) snadno sloužit jako námět pro frustraci prostoupené, tíživé sociální drama. Ovšem Remo volí jinou perspektivu. Stejně jako později u portrétu Richarda Müllera, i zde se rozhodl komunikovat příběh postavy způsobem, jakým navenek komunikuje ona sama. Filmovými prostředky zachytit *arsy-versy* život člověka, který se na svět dívá z pohledu netopýra – zvířete, kterým je neskonale fascinován a celoživotně jeho druh zkoumá za pomoci vlastnoručně vyrobených nástrojů a pomůcek.

Filmový vstup do vesmíru excentrického vizionáře je v expozici s nadsázkou podkreslen majestátním hudebním motivem ‚Also sprach Zarathustra‘ z Kubrickovy *Vesmírné odysey* a jeho převrácený přístup k bytí zhmotňují horizontálně obrácené kompozice. Důležitým pilířem vyprávění o neohroženém dobrodruhovi jsou strýcova amatérská videa a analogové fotografie, na nichž jsou střídavě zachyceni jeho životní partáci – matka a netopýři. Celoživotní snaha přiblížit se milovaným zvířatům a spojit jejich vesmír se svým se na konci filmu, opět s hudbou z *Vesmírné odysey*, Ľubošovi naplňuje: obklopen šňůrami, na nichž visí fotografie všech jeho netopýřích objevů, protagonista visí na stromě v poloze netopýra a smířeně přihlížející matce s máváním rukou-křídel radostně oznamuje, že je *největší netopýr na světě*. Proniknutím do protagonistova převráceného světa film převrací pohled na svět i divákovi – na to, co je pravdivé a autentické. Takový je totiž Ľuboš. Na nic si nehraje a nic nepředstírá – je nefalšovaným slovenským batmanem.

Desítky festivalových ocenění, jež *Arsy-Versy* posbíralo, ztvrdily Removu pověst talentovaného tvůrce a otevřely mu cestu k řadě projektů, na nichž pracoval po boku respektovaných kolegů starší generace, jako jsou Marek Šulík, Peter Kerekes či Ivan Ostrochovský. Své příspěvky do několika televizních dokumentárních cyklů sice Remo vnímá spíše jako marginální záležitost, nijak zásadní pro jeho autorskou tvorbu, ovšem díky volnosti, se kterou k jejich

realizaci mohl přistoupit, vtiskl do těchto děl svůj osobitý rukopis. Ať už v tématech, která si volil, či formálních prostředcích, kterými je uchopil.

Odlehčeného pozitivního ducha *Arsy-Versy* vnesl i do zakázkového filmu pro tehdejší Agentúru Pohoda o největším slovenském hudebním festivalu. Obrazy z *Pohody* (2011) zachytil se svým nezaměnitelným smyslem pro ironii, jíž do filmu implementoval skrze promyšlenou stříhovou skladbu. Jeden příklad za všechny: záběry fekálního vozu vysávajícího mobilní toalety střídá pohled na pouťovou atrakci vystřelující lidi do vzduchu, který komentářem anonymní návštěvnice ‚Já jsem se skoro posrala‘ propojuje s POV hasičské hadice stříkající vodu do davu, jenž šťastně tančí v jejich proudících kapkách. Tuto humornou ‚toaletní‘ sekvenci pak završuje scéna vystupující recesistické slovenské kapely Vrbovskí víťazi hrající na home-made nástroje sestavené ze záchodových nádržek a trubek. Výsledný nadsazený pohled do zákulisí, které se pro filmový štáb při natáčení ukázalo být zajímavější než oficiální program přístupný běžným návštěvníkům, však zcela nelichotil zadavatelům projektu v čele s Michalem Kaščákem. Byť na základně předchozí ústní dohody dali Removi volnou ruku, odmítli přijmout hotové dílo jako oficiální film o festivalu. Jejich spory potom znovu a intenzivněji vypluly na povrch o pár let později v rámci ožehavé mediální kauzy kolem ‚neuctivé‘ *Cooltúry* a dokumentu o Richardu Müllerovi.

V příspěvku pro dokumentární seriál RTVS *Konzervy času: Život očami filmových amatérov* (2012), který prostřednictvím jedinečných obrazů z domácích rodinných videí mapoval slovenskou historii od dob První republiky po osmdesátá léta dvacátého století, mohl Remo podniknout další pátrání ve vlastní rodině. Jeho otec Miro Remo st. totiž v sedmdesátých letech založil filmový kroužek AMFIKLUB Ladce, který sdružoval nadšené amatérské filmaře. Tito *Osmičkáři* (jak zní název dílu), se po 35 letech, jež uplynuly od založení jejich spolku, díky iniciativě Rema a jeho otce znovu setkali a probíráním se svými experimentálními amatérskými díly, kterými tvořivě unikali z marastu normalizační doby, divákům zpřítomnili svůj někdejší entuziasmus pro osmičkový filmový formát.

Removým návratem domů bylo i *Beverly Hills 01863* natočené v rámci cyklu sociálních dokumentů *Nezvyčajné príbehy na slovenskom sídlisku* (2012). S dlouholetým spolupracovníkem a kamarádem z dětství Markem Kučerou se vydali do rodné dědiny, aby anketně zjišťovali, jak se tu lidem – většinou jejich vrstevníkům – žije. Že mají Ladce své svobodné čaro, implikuje po removsku tradičně excesivní expozice: v neoprénu a šnorchem v ústech stojící mladík poskytuje s deštníkem v ruce back up výstřednímu kamarádovi, který v boratovských mankini plavkách bezstarostně poskakuje na fotbalovém hřišti zkrápěném kapkami deště v rytmu populárního devadesátkového songu ‚90’s techno‘. Notoricky známý refrén ‚There’s no limit‘ na diváky už od začátku přenáší specifické ‚ladecké čaro bez hranic‘.

Ostřeji Remo diváky atakoval úvodními záběry dalšího ladeckého dokumentu *Ježkovy voči*. Ten vznikl v rámci koprodukčního projektu RTVS a České televize s názvem *Celnice* (Colnica, 2013) realizovaného u příležitosti výročí rozpadu Československa s cílem zachytit, co rezonuje českou a slovenskou společností po dvaceti letech vývoje. Cyklus pod dramaturgickým vedením Jana Gogoly ml. za českou stranu a Marka Leščáka za slovenskou reflektoval otázky, jak se daří lidem v bývalém společném státě, kde se žije lépe, které problémy mají oba národy společné a jakou perspektivu mají ve spojené Evropě. Vzniklo celkem 26 filmů na 13 témat – každé z nich pojali svou perspektivou vždy jeden český a jeden slovenský dokumentarista/dokumentaristka. Vysílány pak byly ve třinácti komponovaných pásmech, jejichž součástí byla talk show moderovaná Adelou Banášovou a Michalem Prokopem. Obdobně jako Robert Sedláček s filmem *Rodina byla základ státu* na české protistraně se Miro Remo chopil dílu tematizujícího proměny instituce rodiny – jejich vztahů, vazeb a uspořádání za uplynulých dvacet let. Jak název jeho příspěvku implikuje, vzal si pod anketní drobnohled opět extrémní případ – rodiče, kteří vychovávali deset dětí. Výpovědi aktérů nechává tradičně úsměvně (d)okomentovat jejich staršími já z domácích videí bohatého rodinného archivu, na nichž jsou zachyceny náhodné momenty či nejruznější rodinné tradice a rituály – včetně domácí zabijačky z úvodu filmu, při které děti přihlíží popravě vepřika. Rituál, jenž je pro mnohé diváky mladší generace šokující záležitostí, totiž ony reflektované proměny paradigmatu v horizontu dvaceti let vystihuje více než příhodně.

Pro dokumentární cyklus o slovenských fotografech natočil s podtitulem *Návrat späť* (2012) půlhodinový příspěvek o Tiboru Huszárovi (1952–2013), který lze ve zpětném pohledu vnímat jako Removu ‚přípravu‘ či předfilm k pozdějšímu celovečernímu dokumentu o Richardu Müllerovi. Oba totiž tematizují zmrtvýchvstání respektovaného umělce. Totéž platí i pro *Vrbovský veter* (2014) – film o vrbovskom víťazovi, poeticky popisovaný jako ‚Příběh člověka, který přestal pít, aby začal znovu naplno žít.‘ *Vrbovský veter* je de facto punkovější *Pohoda*, kde místo distancovaného Michala Kaščáka odmítajícího být středem pozornosti vystupuje excentrický živel Braňo Jobus, který na sebe naopak pozornost programově strhává.“ (Bébarová, 2020)

4. COMEBACK: Recidivisti v bludnom kruhu

Myšlenkou natočit film o jedné z nejstřeženějších slovenských věznic v Ilavě se Miro Remo zabýval dlouho. Vězeňský komplex, ležící jen pár kilometrů od jeho rodné vsi Ladce, jej od dětství přitahoval jako „fascinující ostrov, neprozkoumané teritorium, kam by bylo dobré se jít někdy podívat“. (Bébarová, 2020) „Babička s dědou z máminy strany žili hned pod ní. Vždy, když jsme jako rodina šli kolem, zvědavě jsme nakukovali přes ostnaté dráty za vězeňskou zeď. Vězeňský komplex opředený historkami z podsvětí v nás vzbuzoval respekt. Vnímám ho jako exotické prostředí, kam se dostane jen pár lidí. Moc jsem si přál mít možnost ho prozkoumat.“ (Šebek, 2015)

Snu podívat se jako filmař za zdi ilavské basy se Remo přiblížil během studií na VŠMU, kdy tam pro francouzskou společnost Bandits natáčel krátký spot o problematice reintegrace vězňů, který měl vzbudit společenský zájem o skupinu na okraji společnosti. Spot se vedení věznice zalíbil a tehdejší ředitel Removi vnuknul podnět, aby se tam někdy vrátil natočit dokument. V pátém ročníku studia na VŠMU této nabídky „otevřených dveří“ využil a začal pracovat na snímku s podtitulem *Recidivisti v bludnom kruhu*, který nakonec přerostl do celovečerního formátu. Režisér jej dokončil během svého navazujícího doktorandského studia – v koprodukční spolupráci s VŠMU a RTVS jej za společnost AH production produkovala Barbara Hessová¹.

Na námětu a scénáři *Comebacku* se společně s Remem podílel jeho někdejší spolužák z VŠMU Juro Šlauka. Původně se chtěli zabývat tématem homosexuality ve vězení, čímž, jak Remo zpětně uznal, jen potvrdili svou předsudečnost o vězeňském životě, a proto od něj upustili. Již v prvotní interakci s ilavskými trestanci si totiž uvědomili, že homosexualita není v base až takové téma, jak si lidé často myslí, nýbrž že podstatně větším problémem je recidiva. (Sotník, 2014) Základní idea se tak proměnila na observaci života dlouhodobě vězněných mužů v kontrastu s jejich pokusem o reintegraci do společnosti.

Ve své zpětné reflexivní úvaze o filmu, která byla publikovaná v červnu 2014 na webu *Dokrevue*, Miro Remo konstatoval, že díky blízké vazbě s vězni, kterou se jim podařilo navázat, *Comeback* podle něj není jen zprávou o fenoménu recidivy, ale zároveň je výletem kamsi dál. „Naši hrdinovia sú napriek kolotoču vlastných zlyhaní a tragédií vo svojej podstate stále citlivé, zraniteľné a v istom zmysle krehké bytosti. Keď o tom premýšľam, títo chlapi sú za mrežami vlastne doma. Každý jeden z nich sa teší von, no keď príde ich čas, sú si vedomí toho, že

¹ V roce 2022 původní společnost zanikla a v současné době producentka Barbara Hessová uplatňuje práva na výše uvedené filmy u společnosti For Film, s.r.o. Viz <https://www.forfilm.sk/>.

idú len na dovolenku. Vzdialene mi to pripomína krátky letný milenecký kontakt s realitou. A len čo láskyplný ošial' ustane, nastáva frustrácia. Frustrácia z neschopnosti zaradiť sa. Tých desať, dvadsať rokov človeku chýba. A vlastne nemá nič. V base zarobil v lepšom prípade sto – dvesto eur. Všetko je nové. Nemá zázemie. Prepad do alkoholovej, prípadne drogovej nádrže je potom len logickým vyústením. Odtiaľ už je to len krok k recidíve. V konečnom dôsledku sa opäť vracia tam, kde je o neho postarané. Ak bude mať šťastie, môže to o pár rokov skúsiť znova.“ (Remo, 2014)

Výše uvedená Remova slova se dotýkajú kľúčových motivů filmu: recidiva jako začarovaný kruh, nesnadná, ne-li nemožná resocializace a s tím související otázka, co pro dlouhodobě trestané znamená svoboda. Snímkem rovněž výrazně rezonuje i otázka nepřiměřeně přísných trestů, která přímo úměrně souvisí s motivem úzkosti, frustrace a rezignace jakožto stěžejních emocí, na nichž je *Comeback* založen. Akcent na emoce je ostatně pro Removu tvorbu velmi příznačný a filmovými prostředky se je ve svých dílech snaží cíleně prohlubovat. „Film bez emocí je mrtvý film. O čem jiném by ten film měl být, když ne o emoci?“ (Sladký, 2017)

Intenzivním navázáním kontaktu s protagonistou a jeho intenzivním emocionálním projevem, který na publikum zapůsobí jako facka, se *Comeback* v Remově typickém stylu otevírá: v nepříjemně blízkém, intimním detailu zachycuje animální, zoufalý výkřik polonahého muže, recidivisty Zlatka, v nevábném prostředí ložnice se špinavými zdmi (pravděpodobně squatu), kde za ním v pozadí na rozestlané posteli sedí jiný polonahý, zanedbaný muž, jenž si, pravděpodobně v deliriu, nesrozumitelně drmolí něco pro sebe. Zlatko před objektivem křečovitě máchá rukama, jako by chtěl někoho uškrtit (možná v odrazu objektivu sám sebe, potažmo systém na straně druhé), a po pár dalších vzdeších vyčerpaně hlesne „Už nemôžem! Už sa nedá viac. Dost'. Dost' bolo všetkého! Už je koniec našich dní. Toto, kto vie zniesť, čo ja znášam, tak to je frajer. Toto nebolo ani v pojebanej base.“ Načež pokračuje přísaháním bohu, že někdy rozmýšlí nad tím, že v base mu bylo líp než venku.

Po tomto vyhoceném expoze, jež ve zvukové stopě krátce „rozřízne“ poryv statické elektřiny, následuje ostrý střih do jiného časoprostoru, kde ten samý muž v plátěném mundúru monotónně kráčí dokola na vězeňském dvorku, zatímco kamera synchronně s ním v 360° pohybu opisuje kružnici kolem vlastní osy a ve zvukové stopě se ozývá tikot hodin. V černých verzálkách se přes obraz objeví nápis COMEBACK. Během devadesáti vteřin, které uplynou od začátku prvního záběru, je tak funkčně nastolena zacyklenost jako stěžejní idea filmu. Recidiva jako životní princip se stává i principem vyprávění, které kruhovou kompozicí přibližuje existenční pohyb sledovaných mužů v bludném kruhu. Finální, vůči úvodu zrcadlový záběr-scéna to pak jen podtrhuje: po osvobozujícím rozsudku Zlatka se ostrým střihem vracíme k němu „domů“ (tentokrát do odpadky

zaneřádné kuchyně) a ke stejně stylizovanému úzkému statickému záběru, v němž už jen beze slov vyčerpaně vzlyká, posmrkává, potahuje z cigarety, rezignovaně si otírá uslzené oči a jen letmo se podívá do kamery, aby pak ze studu sklopil zrak.

Jak implikuje už sám nejednoznačný název *Comeback*, film pracuje s rozpory a paradoxy: ukazuje, že vězení je pro sledované muže domovem a svobodný svět venku vězením. Svoboda je něčím, co jedince, kteří dlouhá léta strávili za mřížemi, svazuje a s čím neumí nakládat. Nejsou schopni se začlenit zpět do společnosti a najít v ní své místo, aniž by se opět neuchýlili ke kriminálním prohřeškům. „Už som doma, na chvíľu, však ma poznáte,“ volá v jedné scéně na svobodě Zlatko na souseda na ulici. „Neviem si predstaviť akúkoľvek legislatívu, ktorá by dokázala po desiatich rokoch niekoho napraviť. Jednoducho, zvyknete si na iný štýl života. Žijete v inom systéme, kde platia úplne iné zákony. Zrazu sa zo dňa na deň máte pretočiť a generačne nadviazať na tých, ktorí mali desať rokov aktívneho života vonku. Tí väzni išli dozadu. To je dosť ťažko predstaviteľné. Málokto si to uvedomí.“ (Sotník, 2014)

Film je postaven na střetu silných, protichůdných emocí. V montáži jednotlivých scén-výstupů tvůrci na jedné straně dávají průchod agresi a naštvanosti aktérů, na straně druhé je ukazují jako vnitřně křehké a zranitelné bytosti. Některé lyrizující scény v sobě nesou metaforický komentář k existenciálnímu pocitu. Zejména v případě Miroslava se například opakovaně vrací k jeho interakcím se zvířaty. Například když za zdmi basy tiše pozoruje rybku v akváriu (vězení), zatímco skrze jeho voiceover na pozadí tohoto výjevu posloucháme o jeho cestě do vězení. Akcent na křehkost drsného muže a jeho potřebu dotyku/lásky ve vtahu ke zvířeti je použitý i později, když je Miroslav propuštěn na svobodu a u rybníka se snaží navázat kontakt s osamělou labutí. Natahuje po ní ruce, aby ji pohladil, zatímco co ona jej pohrdavě ignoruje. Něžný moment náhle rozbije Miroslavův agresivní projev s vulgárním komentářem „Pocem, ty piča“. Výmluvné jsou i pasáže z druhé části, po Miroslavově opětovném návratu za mříže. V jedné scéně sledujeme jeho snahu „v kleci“ nahnat papoušky do klece, v jiné jak mlčky sleduje pád vodního šneka z akvarijního kamene, na který se snažil vyšplhat, poté, co odsouzený komentuje nepřiměřenost dalšího, tentokrát desetiletého trestu, který dostal za loupežné přepadení.

Na rozdíl od časosběrných filmů Heleny Třeštíkové věnovaných recidivistovi Renému Plášilovi (2008, 2017) a dokumentu *Uzamčený svět* (2018) v režii Karla Žaluda systematicky mapujícího vnitřní život vězeňského komplexu, které budu blíže rozebírat v jedné z podkapitol níže, Remo jako režisér v *Comebacku* aktivně nevystupuje ve smyslu přímého kladení otázek a interakce s aktéry, čímž jejich projevy před kamerou působí bezprostředněji. V rámci plánované observace, s ambicí zachytit reálné dialogy a pocity, se s Jurem Šlaukou rozhodli do intimních konverzací vězňů (sdílejících celu cca po dvaceti) nezasahovat, a

nepodsouvat jim témata k hovoru. Nechtěli, aby vězňové mluvili na kameru, jako u jiných dokumentů, chtěli na ně nahlížet zvenku. „Čo sa týka správania hercov, nikdy som do toho nezasiahol. Hlavne som nie celkom poznal tie príbehy. My sme do toho vstúpili takpovediac in medias res. To dianie sa odohrávalo celé pred kamerou. My sme vlastne iba situovali alebo vytvárali ten záber. Doslova sme čumeli na to, čo sa pred tými kamerami deje.“ (Sotník, 2014) Záběry z věznice dokonce někdy působí dojmem skryté kamery, vězni jakoby si její přítomnost vůbec neuvědomovali. Scény jejich vzájemných dialogů v intimním prostoru cely jsou snímány skrze po krajích rozostřené záběry přes rameno poslouchajícího.

5. COOLTÚRA: Pravda bývá bolestivá

V roce 2016 bylo jméno Mira Rema ve slovenských médiích hojně skloňováno. Ožehavé diskuze tehdy vyvolaly dva jeho celovečerní dokumenty věnované kultuře: kontroverzní, v kinech nedistribovaná *Cooltura* a nekonvenční portrét slovenské hudební ikony *Richard Müller: Nespoznaný*, na nichž Remo úzce spolupracoval s kreativním producentem Markem Kučerou. Jak se režisér vyslovil, *Cooltura* a *Richard Müller: Nespoznaný* jsou „filmy jako přes kopírák. Vznikaly paralelně ve stejné době, se stejným týmem lidí, stejnou technologií a metodou snímání, stejnými režijními postupy, prezentují stejné názory, stejný stav vědomí, ale s jedním velkým rozdílem: zatímco v *Cooltúře* je kolektivní hrdina, Richard Müller je ztělesněn v kolektivu.“ (Bébarová, 2020)

Oba snímky měly původně jiný koncept a jejich vývoj, realizace a uvedení se neslo v duchu removského dobrodružství s nejasným koncem. Startovacím bodem pro *Coolturu* byl projekt, který Remo s Markem Kučerou točili pro Evropské hlavní město kultury (dále EHMK), v té době Košice. Jednalo se o dokument mapující kulturu v městech Pentapolitany – Košic, Prešova, Bardejova, Levoče a Sabinova. Postavený byl na tom, že kamera sledovala místního aktivistu Fedora Vica a protagonistu Remova raného filmu *Arsy-Versy*, režisérova „vizionářského“ strýce Luboše Rema, kteří společně chodí po daných městech, kde prožívají různé kulturní šoky. V této době proběhlo iniciační setkání tvůrců se slovenským etnografem, národopiscem a propagátorem šarišského folklóru a nářečí Jánem Lazoríkem (1920–2015) v jeho domě v Krivanech. Z jednoho dokumentů archivovaných v jeho pracovně, jim přečetl kritický text o slovenské masové kultuře. Tento lamentační monolog, jehož audionahrávku na místě pořídili a později použili jako prolog pro *Coolturu*, přítomné filmaře vedl k uvědomění, že téma, kterým se aktuálně zabývají, má podstatně větší potenciál ke zpracování. Setkání se tak stalo katalyzátorem jejich prohloubeného zájmu věnovat se kultuře jako tématu nejen v městech Pentapolitany, ale na celém Slovensku.

S cílem postihnout konflikt v masové kultuře, kdy je primární čili kulturní aspekt, přehlušován vedlejším motivem ve smyslu komercializace, konzumu, manipulace masami, parazitování na nich a touhy po jejich ovládnutí a profitu z nich, případně vedlejšího motivu konzumace alkoholu, kterým masová kulturní setkávání a kulturní tradice často vládne, se Remo s Kučerou začali takovým eventům dlouhodobě vystavovat. Průběžně se nechali „bombardovat“ všemožnými reklamami, billboardy a upoutávkami na tento typ akcí ve veřejném prostoru, které člověka vizuálně atakují na každém rohu. „Snažili sme sa chodiť na čo najviac kultúrnych akcií, preto sme boli ako špongie a hľadali, kde sa čo zaujímavé kultúrne udeje. Následne sme to vyhodnocovali a rozhodovali sa, kde pôjdeme. Výhodou bolo, že ja som na kvantum kultúrnych akcií chodil aj pred začatím výroby filmu, preto pomerne ľahko sa nám kultúrne akcie a podujatia

hľadali,“ komentoval spoluautor námětu a kreativní producent *Cooltúry* Marek Kučera. „Bola to jednoducho radosť – ako keby sa dvaja kamaráti vybrali na trip po Slovensku, na ktorom zaznamenali všetko to, čo ich zaujalo, zabavilo alebo im inou formou vybilo poistky,“ dodal. (Bébarová, 2023)

Filmová mozaika tak čítá modelingový konkurz, šlágrovou hudební estrádu Martina Jakubce, natáčení televíznej show *V siedmom nebi*, súťaž zemí Visegradskej štvorky v rýchlosti kopaní hrobů v Trenčíne, stretnutie „vlastenců“ z krajne pravicovej Slovenskej národnej strany, thrashmetalový koncert v malomestskom kulturáku, masopustné oslavy vo vesnici Slopná, tuningový sraz vrcholící promenádou žien ve spodním prádle, veľikonoční oblévačky na panelákovom sídlíšti v Prešove s folklórnym souborem Šarišani, vystoupení rapperů Majka Spirita a Rytmuse s jeho skupinou Kontrafakt, rapitační súťaž Hviezdoslavov Brooklyn v Žiline, recitační súťaž na počesť bývalého komunistického ministra kultury Pavla Koyše v kulturním domě v Ladcích, natáčení soap opery *Panelák*, slavnostní otvírání nákupního domu, myslivecký hon, simulaci revolučního dění z listopadu 1989 při výročí Sametové revoluce v obci Dojč, předvolební kampaň strany SMER a náboženské stretnutie mládeže (tzv. chvály).

Jednotlivé výjevy, které byly výsledkem intimních observací akcí i jejich zákulisí, tvůrci ve filmu ponechali bez slovního komentáře. Ten vyplývá ze zvolené stylizace na úrovni promyšlené stříhové a zvukové skladby a také zvoleného narativního rámce. Koláž zaznamenaných akcí orámovali monologickou lamentací zmíněného Jána Lazoríka. Dlouhý, filmy Ulricha Seidla evokující statický celek centrováný do zlatého řezu zabírá Lazorík stojícího v jeho pracovně s pohledem upřeným do objektivu kamery. Na pozadí tohoto záběru zní jeho kritický, téměř dvouminutový komentář současného stavu slovenské (pop)kultury.

Lazoríkova slova o kultuře jakožto „žumpě plné zvratků a výkalů,“ na jejíž existenci se my sami jako „spolupachatelé toho hnusu“ podílíme, v prologu snímku nese funkci spílání publiku a v rámci Remova režijního stylu je typickým emočně intenzivním úvodním úderem, kterým si získá diváckou pozornost. Obdobně je výsek z Lazoríkova proslovu použit v závěrečných titulcích – jako výrazná tečka, respektive vykřičník za vším zhlédnutým – podtržený karikaturními obrázky ve filmu vystupujících aktérů a akterek.

Narativní koncept Remova snímku je postaven na sledu úderných statických celků s vnitřním konfliktem v podobě šokující či v nějaké podobě iritující situací/postavy uvnitř rámu. Činy a slova vystupujících osob a jejich pohyb v mizanscéně hovoří samy za sebe, přičemž účinek jednotlivých výjevů je umocněn ironizujícími stříhovými přechody a zvukovými můstky mezi záběry, potažmo sekvencemi. Ukázkovým je promenáda spoře oděných žien na tuningovém srazu, kde přítomné machistické publikum na dobrovolně se objektivizující, obnažené

ženské „maso“ hulvátsky pořvává „ukaz kozy/piču“, která je v match cutu napojená na následný záběr dívky v černých legínách a volné krojované blůzce, kterak obdobně dobrovolně kráčí po betonové zídce vstříc dehonestaci ze strany chlapců v krojích při tradičním slovenském velikonočním rituálu tzv. oblévaček, kterým z okna panelových domů mlčky přihlížejí lidé.

Remo v *Cooltúre* kontinuálně demonstruje, jak většinová společnost slepě přijímá cizí myšlenky a stanoviska a jak se jako zhypnotizované stádo ovcí důvěřivě nechává vést kamkoliv. Jak poslouchá zpučné rappery, kteří „svým lidem“ udávají směr tím, že na to buď „jebou“ (výstup Rytmuse a jeho kapely Kontrafakt s hitem JBMNT), nebo se snaží vychovat generaci, která i sjetá drogami bude pasivně vyřvávat, že „Fico je kokot“ (pocitem moci se pyšníci rapper Strapov), místo aby se raději aktivně pokusili nabídnout alternativu, jak Strapovi v zákulisním rozhovoru oponuje Anton Šulík. Oba muži ve filmu vystupují jako porotci rapitační soutěže Hviezdoslavov Brooklyn, z jejíhož zachyceného průběhu je vidno, jak mladí účinkující kopírují a vykrádají prvoplánově vulgární a myšlenkově prázdné fráze výše zmíněných rapperských vzorů.

Cooltúra nekompromisně nastavuje zrcadlo slovenské společnosti a ukazuje, jak si lidé nechávají dobrovolně vnucovat cizí ideje. Jak apeluje Ján Lazorík v úvodu filmu, nemá smysl nadávat na ty nahoře, chyba je v nás, v konzumentech, bez jejichž lačnosti po bulváru by toto úpadkové zboží jednoduše neexistovalo. (Bébarová, 2016) „Keď sa pozriem, čo veľká časť Slovákov sleduje v televízii, k čomu nahliada, kde sa tvoria a ako vyzerajú ich vzory, neostáva mi nič iné, než pozorovať tento stav smutne. Podnet teda prišiel prirodzene, zrodil sa tu, zo stavu okolo nás,“ komentoval Miro Remo v jednom z rozhovorů. (Sotník, 2016)

Cooltúra reflektuje společnost, která bezmyšlenkovitě přijímá za pravdivé a relevantní vše, co vidí v televizi – zejména příslušníci a příslušnice starší generace, kteří komentují zobrazování násilí v médiích jako škodlivé pro děti, a přitom sami denně „hltají“ krimi zprávy a (ne)zábavné pořady, jejichž faleš si přebírají do vlastních životů. Společnost, která bezmyšlenkovitě udržuje pokleslé tradice, protože jsou důvodem k morálně beztrestnému opíjení se, které se pak jednoduše „vyžehlí“ nedělní modlitbou v kostele. Společnost, která sebe a svůj volební hlas/peníze bez rozmyslu odevzdává do kasičky vyšší, politické či božské moci. (Bébarová, 2016)

Cooltúra není ani tak šokující film, jako film pojednávající o věcech a výjevech, které jsou samy o sobě šokující. Ve formě „terapie šokem“ konfrontuje publikum s něčím, co mu není příjemné. A jak se ukázalo, nebylo to příjemné i některým vystupujícím aktérům, které při natáčení na kameru zachycovali na základě ústní dohody.

Problematické, neautorizované pasáže Remo tehdy odmítnul vystříhnout i s vědomím, že žádný distributor na sebe nevezme odpovědnost potenciální žaloby a soudního sporu.² Částečné řešení, jak *Cooltúru* dostat legálně k divákům a divačkám, našli tvůrci v distribučním projektu Dokument na koleších, který vznikl společnou iniciativou pedagogů a studentů Removy alma mater, bratislavské VŠMU.

S uvedením *Cooltúry* v rámci Dokumentu na koleších se ve slovenských médiích začaly postupně objevovat rozporuplné reakce novinářů a novinářek. Velký prostor ve svých textech *Cooltúře* věnoval filmový historik a kritik Martin Palúch. (Palúch, 2017). V českém kritickém diskurzu se *Cooltúra* začala reflektovat až v situaci, kdy byl do české kino distribuce uveden Remův film *Richard Müller: Nespoznaný*.

² Až při pozdějším uvedení filmu v RTVS Remo ustoupil a problematické pasáže ze snímku vystříhнул, neboť mu hrozilo, že pokud tak neučiní, musí vrátit finance, které RTVS do projektu vložila (a které již logicky byly utracené).

6. RICHARD MÜLLER: NESPOZNANÝ

Paralelně s realizací *Cooltúry* probíhala i realizace Remova celovečerního filmu o Richardu Müllerovi, do kterého byl od začátku jako spoluautor námětu, scénáře a jako kreativní producent zapojený Marek Kučera. Filmaři s Richardem Müllerem natáčeli v průběhu příprav a realizace jeho náročného turné se slovenskou vokální skupinou Fragile, která měla být jeho kariéřním restartem (mezi lety 2013 a 2015 s nimi absolvoval tři úspěšná turné).

Vzhledem k těžké depresi, se kterou se Richard Müller v danou chvíli potýkal, tak tandemu Remo-Kučera nevyšel zamýšlený plán s jeho aktivním začleněním do natáčení (byť ve finální podobě filmu v jisté míře zůstalo, a to skrze několik záběrů, které Müller sám natočil na GoPro připevněné na čele). Ztroskotal tak koncept, ve kterém chtěli zákulisí příprav a realizaci turné dlouhodobě observačním způsobem zaznamenávat a toto pozorování následně konfrontovat s Müllerovým pohledem – formou přímého a otevřeného rozhovoru s ním. Připravili si tak sérii padesáti konfrontačních otázek, na něž však zpěvák odmítl odpovědět. I z toho důvodu nakonec finální snímek dostal podtitul *Nespoznáný*.

I když Müller zamýšlený rozhovor filmařům neposkytnul, s kamerou je pustil v podstatě všude, kam chtěli. Obrovskou devízou se pro ně stal „objev“ zpěvákova bohatého video archivu, který jim v průběhu natáčení daroval, aniž by sám tušil, co všechno v něm je. S darovanými kazetami se tak do rukou tvůrců dostala Müllerova domácí videa pořízená zejména na konci 90. let, kdy připravoval své album „Nočná optika“ a jeho kariéra překypovala až manickou živelností.

Více než dvě stě hodin nově pořízeného filmového materiálu, který nasbírali během zhruba šedesáti dní v průběhu tří let natáčení s Müllerem a jeho týmem, se tak ve stříhové postprodukcí rozhodli propojit s materiálem ze zpěvákova osobního archivu. Vzniklo tím osobité dílo postavené na komunikaci mladšího, nezkrotného a energického Müllerova já s veskrze pasivním a těžkou nemocí vyčerpaným, leč bojujícím Richardem Müllerem současnosti.

Koncept vyprávění je postavený na dvou spolu komunikujících a proti sobě jdoucích paralelních liniích. Zákulisní, intimní rodinné i profesní okamžiky a veřejné výstupy Müllerova mladšího, aktivního já z videí ze zpěvákova osobního archivu tvůrci v rámci stříhu propojili s konáním v mnohém pasivně odevzdaného Müllerem dneška. Protagonistu filmu tak postavili do roviny jeho vlastního antagonisty, čímž osobitě nabídli potenciální odpověď na otázku, co by zpěvák sám sobě řekl, kdyby se vrátil do minulosti s vědomím věcí budoucích, potažmo kdyby ho v přítomnosti navštívil jeho duch minulosti. V jedné ze štábem observovaných scén současnosti, kdy si unavený Müller v sedě před mikrofonem v nahrávacím studiu ručnickem otírá opocené čelo, dokonce sám prohlásí: „Celý

život se člověk vyrovnává se svou minulostí a bojuje se svou přítomností kvůli své budoucnosti.“

Principem ostrých stříhových přechodů film příhodně evokuje prudké střídání nálad, které jsou pro jedince trpící maniodepresí typické. Jakýkoliv slovní komentář tvůrců by byl ve filmu redundantní, neboť stav protagonistovy mysli tehdy a nyní, tedy manické projevy jeho mladšího já a depresivní stagnaci toho staršího, se koncepčně, součinně uplatňuje právě ve stříhové i zvukové skladbě, jimiž autoři snímku dávají najevo své autorské stanovisko.

Výsledný film nabourává hvězdný obraz Richarda Müllera tak, jak jej navenek komunikuje jeho management, což se ex post odrazilo v jejich postoji vůči filmařům a dílu samotnému. Reakce slovenských filmových kritiků a kritiček se různily a na rozdíl od pozdějších českých byly ovlivněny negativní „kampaní“ vedenou Müllerovým okolím, rozhořčeným, že film zpěváka poškozují.

Česká premiéra *Nespoznáného* byla jen startem silného dosahu, který Miro Remo se svým filmem v České republice zaznamenal. Navzdory tomu, že už více než půl roku běžel ve slovenských kinech a více než čtvrt roku v těch českých, se jej programový tým karlovarského filmového festivalu rozhodl zařadit do Soutěže dokumentárních filmů. Zájem o Remův snímek v českém audiovizuálním prostředí vyvrcholil v únoru 2018 udělením výroční Ceny české filmové kritiky v kategorii Nejlepší dokumentární film.

7. LÁSKA POD KAPOTOU: Nekonečný závod se životem

Po intenzivních observačních exkurzech do prostředí masové kultury Miro Remo se u svého následujícího celovečerního počinu *Láska pod kapotou* opět scenáristicky spojil s Jurem Šlaukou. Poté, co se dlouho pohyboval v celebrityním prostředí a zabýval se tématem popkultury, rozhodl se vykročit jinou cestou. Zamýšleli natočit film vymykající se narativním postupům místní dokumentární scény a otevřít se širokému publiku.

Původním záměrem tvůrčí dvojice Remo-Šlauka bylo natočit žánrový dokument z prostředí demoličních automobilových závodů, tzv. destruction derby. Pátrání na slovenských autokrosových arénách a amatérských drahách je dovedlo k páru autokrosových nadšenců – mechanikovi a trenérovi Jaroslavovi a jeho partnerce, řidičce Jitce. Po dobu tří let je štáb doprovázel nejen na řadě závodů, ale sledovali i jejich bytí v domácím prostoru.

Jaroslav je typickým removským hrdinou – entuziastický „exot“ svérázného projevu vymykajícího se chápání většinové společnosti. V mnohém připomene protagonistu režisérova krátkého studentského filmu *Arsy-Versy* a dá vzpomenout i na *Comeback*, potažmo Šlaukův celovečerní debut *Punk je hned!* Představuje totiž tvrdohlavé jedince v (sebe)destruktivní životní zacyklenosti. Zatímco však o dosavadním životě drogově závislého Kvička z *Punk je hned!* nevíme v podstatě nic a u recidivistů z *Comebacku* rámcově známe události, které je dovedly za mříže, Jaroslava minulost doprovází na každém kroku ve smyslu neustálého vzpomínání série životních zklamání z rozbitých rodinných vztahů, zdravotních problémů, kvůli kterým sám nemůže závodit a rozhořčení z porevolučního společensko-politického vývoje, ve kterém v jeho očích o životě obyčejného člověka rozhodují nekompetentní státní úředníci. Všechny tyto negativní zkušenosti vnímá jako životní křivdy a přiživují frustraci, která ho paradoxně pohání vpřed. Přetavuje ji do zarputilého kverulantství tak mechanicky, jak v dílně přetavuje „zgarby“ do funkčních závodních vozidel. Svařuje šrot, aby z něj jeho partnerka na závodišti udělala další šrot. Neustále si stěžuje, že už nemá sil, ale odmítá se vzdát a stále jede dál. Frustrace je jeho životním pohonem.

Břímě Jaroslavovy minulosti film zpřítomňuje i skrze domácí videa, která Remo ve vyprávění koncepčně využívá obdobně jako u svých předchozích snímků. Oživlé střípky minulosti tvůrci stříhově začleňují do Jaroslavových zápasů přítomnosti. Dávají publiku nahlédnout do jeho kdysi šťastného rodinného života a spokojených momentů s bývalou ženou a dětmi (z logických důvodů s rozmazanými obličejí), s nimiž je nyní v dlouhodobém majetkovém i emočním sporu, kterým se opakovaně nechá zdrcovat. Jelikož neznáme postoje a zkušenosti protistrany a ani se se ve filmu neotvírá prostor pro názorové spektrum jeho okolí, publikum je omezeno pouze na perspektivu Jaroslava, který ve věčném vzteku na všechno a na všechny příliš sebekritiky nepodává. Konfrontačně vůči němu

vystupuje pouze jeho matka, zatímco partnerka Jitka funguje jako hromosvod jeho bouřlivých emocí a až na pár konfliktů při závodech se názorově příliš neprojevuje.

I když se záběrováním a střihovou a zvukovou skladbou *Láska pod kapotou* v mnohém přibližuje žánrovému, akčnímu filmu, při natáčení tvůrci pracovali výhradně s reálnými situacemi. V průběhu vyprávění tvůrci zaznamenají překvapivý přerod aktéra, který v sobě projeví radikalistické smýšlení. Tento aspekt byl společně s netradičním, žánrovým pojetím dokumentu nejčastěji reflektovaným aspektem v kritických ohlasech. Na osobitost snímku upozornili už dramaturgové karlovarského festivalu jeho výběrem do hlavní soutěžní sekce 55. ročníku, kde měl v srpnu 2021 světovou premiéru.

8. ZÁVĚR: FILMOVÝ AUTOR MIRO REMO

Když Miro Remo mluví o svých filmech, často zmiňuje slovo dobrodružství. Jako filmař miluje výzvy a se svými projekty se s energií a entuziasmem sobě vlastními pravidelně vydává na dobrodružné cesty s nejasným koncem. Jak sám říká, na dokumentární tvorbě jej baví právě to, že dopředu nikdy neví, kam se dané téma vyvine. A právě proto reflektovala zajímavé přerody původních konceptů jeho projektů ve finální díla v jednotlivých podkapitolách i tato práce.

Na zarputilých výpravách Rema pravidelně doprovází úzký štáb dlouholetých spolupracovníků, jejichž zručnost a kreativita vytvářejí – v součinnosti s Removou tvůrčí vizí – efektivní synergii, která dává vzniknout osobitým autorským počinům. Přestože je z letného pohledu na režisérovu filmografii evidentní, že vykazuje osobitý tvůrčí rukopis, jehož obrysy se v průběhu let různě varíjí, je třeba mít na paměti, že film je kolektivním dílem a do jeho výsledného tvaru se propisuje řada proměnných.

Jak ukázaly mnou pořizené rozhovory s jeho kolegy, Miro Remo je vnímavá osobnost otevřená názorům a podnětům lidí, jejichž uvažování o filmu a přístup k tvůrčímu procesu ho baví a fascinuje, jeho slovy ho „v něčem přesahuje“. Ať už jde o kreativního producenta Marka Kučeru, s nímž se dobře zná už z dob společného dospívání v rodné vesnici Ladce, scenáristu a dramaturga Juru Šlaku, kameramana Jara Vařka či zvukaře Lukáše Kasprzyka, které poznal během studií na VŠMU nebo střihače Marek Královského, jenž se s Remem spojil na základě reference svého někdejšího spolužáka, Remova pedagogického supervizora z VŠMU Milana Baloga. Těmito jmény však výčet osob, které Removy snímky tvořivě ovlivňovali či nadále ovlivňují, nekončí. Mezi ostatní, kteří jej svým přemýšlením a postojům k filmové tvorbě formovali, patří Remův pedagog, již zesnulý režisér Vlado Balco, či dokumentaristka Zuzana Piussi, jeho spolužačka z VŠMU, jejíž nekompromisní přístup a odvaha Rema v mnohém inspirovala. Na tomto místě je třeba zmínit i režisérova otce, Miroslava Rema staršího, který z pozice nadšeného amatérského filmaře a cinefila svého syna, ať už přímo či nepřímo, beze sporu rovněž ovlivnil. Vyrůstající v přirozeném obklopení otcovými osmičkovými filmy si Miro Remo vypěstoval badatelský cit pro pečlivou práci s osobními video archivy svých aktérů, které kreativně využívá při konstruování a stylizaci narace během střižové postprodukce.

Z pozice jedinice, který prožil v něčem extrémní „industry dětství“ v průmyslové oblasti obce Ladce, je Miro Remo přitahován extrémů všeho druhu. Ve svých filmech zachycuje různé extrémní momenty, v nichž se daní aktéři a aktérky ocitají. A ani oni rozhodně nejsou ordinární – svým jednáním, názory či způsobem života zpravidla vybočují z davu. Jsou outsidersy buď pro svůj společenský status (recidivisté z *Comebacku* či na hraně bídy žijící osoby z filmů

Jano, Studený spoj či aktuálně dokončovaného snímku *Raději zešítet v divočině*), svérázné chování a světonázor (strýc Luboš v *Arsy-Versy* nebo Braňo Jobus ve *Vrbovském vetru*) či stav mysli (Richard Müller v *Nespoznaném*). Na portretovaných osobách Rema fascinuje silná vášeň, která je navzdory různým překážkám pohání vpřed, čehož je esenciálním příkladem závod o život motokrosového nadšence Jaroslava Vávry z *Lásky pod kapotou*. Extrémní prožitky Remových protagonistů a protagonistek jsou spojeny se silným konfliktem (ať už vnějším či vnitřním), které jejich existenci definují. V důsledku definují i podobu a vyznění samotných filmů.

Nekompromisnost je adekvátním přívlastkem Removy tvorby, která často rozděluje diváky a diváčky na několik názorových skupin. Mnohovrstevnatost jeho děl a pestrá škála emocí, kterou v sobě spájejí a směrem ven vyvolávají, se v myšlenkových procesech a citových pohnutích osobnostně rozmanitého publika logicky různorodě odráží. Proto byl v této práci věnovaný velký prostor reflexi rozporuplných přijetí Remových snímků a mediálních kauz s nimi spjatých, neboť dokazují význam jejich celospolečenské relevance.

Jako filmař si Remo zakládá na pečlivé a trpělivé observaci jedinců/situací a vyčkává na okamžiky náhody, které přinese. Že mu principy inscenace v jeho režijním přístupu nevyhovují, si uvědomil už při natáčení bakalářského snímku *Studený spoj*. Právě u jeho realizace pocítil limity plynoucí z nedostatečné intenzity kontaktu se zachycovanou rodinou. Nedostatek času a prostoru pro observaci přinutil tvůrce, aby se uchýlil k inscenaci, čímž se v očích Rema obrousily hrany autentičnosti snímaných výjevů. Podle jeho názoru se v dokumentárním filmu dá inscenovat tehdy, až když se dá observovat. Toho je příkladem *Arsy-Versy*, kde mu inscenační principy umožnila velmi dobrá obeznámenost s aktérem a aktérkou (Removým strýcem a babičkou) i místem natáčení (rodinného domu a přilehlé zahrady v Ladcích).

Removy režijní metody se nesou v intencích pozorovatelského stylu, který s každým dalším filmem cizeluje důslednou technickou přípravou natáčení s ambicí vnášet do dokumentu postupy hraného filmu a tím jej činit „diváctějším“ ve smyslu otevření tématu snímku širšímu diváckému spektru. Do dění před kamerou Remo aktivně nezasahuje a své aktéry a aktérky během natáčení názorově nekonfrontuje. Nestrannost odkládá až ve střižně, kde následně strukturu vyprávění modeluje na již zmiňovaném konfliktu či kontrastu plynoucího se sesbíraného materiálu. V procesu střižné i zvukové postprodukce nechává Remo do filmu vstupovat konkrétní, intenzivní emoce, které během výroby sám pocíťoval. Ať už iritaci a rozčarování, které opakovaně zažíval při mapování slovenské masové kultury zmítané mechanismy moci a manipulace (*Cooltura*) či rozporuplné vjemy, které nabyt při observaci těžkou nemocí a

okolím válcovaného Richarda Müllera, jehož měl (nejen on) spojeného s obrazem temperamentní osobnosti dekadentních mravů.

Remova osobní motto „Film je upřímnější než život“ konvenuje jeho antropologickému pozorování jedinců a situací. Programově vyhledává atrakce, skrze které publiku často zprostředkovává filmovou terapii šokem. Jako tvůrce zakládající si na silných vizuálních vjemech své „nenápadné“ observace často rámuje do minimalistických, statických celků či polocelků, v nichž konkrétní aktéry či aktérky s oblibou „vystavuje“ ve zlatém řezu – obdobně, jako to například činí rakouský režisér Ulrich Seidl. *Cooltura*, která je na tomto typu záběrování koncepčně vystavěna (obdobně jako v observační linii i *Richard Müller: Nespoznaný*) dá v tomto ohledu vzpomenout na slova filmových kritiků a kritiček, kteří princip Seidlovy metody opakovaně přirovnávají k vivisekci – výzkumnému chirurgickému zákroku na živém zvířeti nebo člověku prováděnému za účelem získání informací.

Všechny výše jmenované a v práci konkrétněji přiblížené aspekty Remova přístupu k filmu – od volby tématu a aktérů, přes režijní metody a postupy práce v různých fázích produkce – dokládají, že je tvůrcem s výrazným autorským rukopisem, o němž ještě v budoucnosti mnoho uslyšíme. A od nějž snad ještě mnoho uvidíme, neboť psát o filmech Mira Rema je čirá vášeň a dobrodružství s nejasným koncem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

TIŠTĚNÉ PUBLIKACE

BARONOVÁ, Barbora. *Ženy o ženách: intimita tvorby českého ženského filmového a literárního dokumentu*. Praha: Wo-men, 2019. ISBN 978-80-907641-0-1.

ČESÁLKOVÁ, Lucie. *Generace Jihlava*. Brno: Větrné mlýny ve spolupráci s Akademií múzických umění v Praze - Nakladatelství AMU, 2014. ISBN 978-80-7443-109-8.

DUDKOVÁ, Jana a Katarína MIŠÍKOVÁ (eds.) *Slovenský film v roku 2016. Zborník hodnotiacich príspevkov z Týždňa slovenského filmu 2017*. Vysoká škola múzických umení v Bratislave, Slovenská filmová a televízna akadémia, Slovenský filmový ústav, 2017. ISBN 978-80-8195-017-9

NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. Vydání druhé. Přeložila Kateřina KLEINOVÁ-ERBENOVÁ. Praha: Akademie múzických umění, 2022. ISBN 978-80-7331-606-8.

PALÚCH, Martin. *Autorský dokumentárny film na Slovensku po roku 1989*. Bratislava: Občianske združenie Vlňa, 2015. ISBN 978-80-89550-24-1.

PALÚCH, Martin. *Cenzúra a dokumentárny film po roku 1989*. Bratislava: Občianske združenie Vlňa, 2017. ISBN 978-80-89550-39-5.

TŘEŠTÍKOVÁ, Helena a Pavel KOSATÍK. *Sběrná kniha*. Praha: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-752-0.

TŘEŠTÍKOVÁ, Helena a Michael TŘEŠTÍK. *Časosběrný dokumentární film*. Praha: NAMU, 2015. ISBN 978-80-7331-355-5.

DIZERTAČNÍ PRÁCE

ONDRUŠ, Juraj. *Etická dilemata stříhové skladby v současném slovenském dokumentárním filmu*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 2022.

TIŠTĚNÉ ČLÁNKY

BÉBAROVÁ, Jana. (Re)starty a návraty do života excentriků podle Mira Rema. In KAŇUCH, Martin (ed.). *Stopy začiatkov*. Bratislava: Asociácia slovenských filmových klubov, Slovenský filmový ústav, 2022. ISBN 978-80-970420-8-0

BÉBAROVÁ, Jana. Šoková terapie je někdy nevyhnutelná. Miro Remo: Nesmlouvavý. *Film a doba*. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2020, (2). ISSN 0015-1068

BERÁK, Maroš. Análna perspektíva. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2014, (22), ISSN 1338-239X

BRANKO, Pavel. Slovensko 2014 – dokumentárny film. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2015, (24), ISSN 1338-239X

FOLL, Jan. Richard Müller: Nepoznaný. *Film a doba*. Olomouc: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2017, (1). ISSN 0015-1068

GREČNER, Eduard. Na margo Removho filmu Richard Müller: Nespoznaný: Pôsobivé dielo. *Literárny týždenník*. Kultúrno-literárna akadémia, n. o., 2017, (1-2). ISSN 0862-5999

HOROVIC, Maxim. Do černého – Miro Remo – rozhovor. *Full Moon*. KYEO shows s.r.o., 2017, (74). ISSN 1804-3208

JAREMKOVÁ, Mariana. Film je úprimnejší ako život. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2012, (5), ISSN 1335-8286

JAREMKOVÁ, Mariana. Možno sme chorí z toho, čo všetko v sebe držíme. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2021, (10), ISSN 1335-8286

JUNG, Ada a Zuzana LIŠKOVÁ. Život je o tom dobrom. *Nota Bene*. Občanské združenie Proti prúdu. 2014, č. 157. ISSN 1335-9169

KRIŠKOVÁ, Lea. Vo väzeniach sedia „blbci“. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2012, (9), ISSN 1338–239X

KŘIŽKOVÁ, Eva. Punk is dead. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2011, (6), ISSN 1338–239X

LIŠKOVÁ, Zuzana. Radostne triezvy hrdina. *Nota Bene*. Občanské združenie Proti prúdu. 2014, č. 157. ISSN 1335-9169

- MICHÁLIKOVÁ, Petra. Radosť a strach zo slobody. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2014, (10), ISSN 1335-8286
- OPOLDUSOVÁ, Jena. Adrenalinová jazda do duše človeka. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2021, (10), ISSN 1335-8286
- PALÚCH, Martin. Slovenské dokumentárne debuty po roku 2012. *Slovenské divadlo*. 2014, roč. 62, č.4. ISSN 0037-699X
- PALÚCH, Martin. Problém formy a relativizácia statusu dokumentárneho filmu v súčasnej slovenskej autorskej tvorbe. *Slovenské divadlo*. 2017, roč. 65, č. 1. ISSN 0037-699X
- PETKOVIČ, Vladan. Chýbajúci príbeh. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2014, (23), ISSN 1338-239X
- REBOLLO, Eva. Väzni uverili Comebacku. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2014, (12), ISSN 1335-8286
- REMO, Miro. Filmovým médiom očarení. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2011, (3), ISSN 1338-239X
- SOTÁKOVÁ, Zuzana. Dokument na kolesách sa rozbehne s Cooltúrou. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2006, (10), ISSN 1335-8286
- SOTÁKOVÁ, Zuzana. Preteky o vlastný život. *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2021, (9), ISSN 1335-8286
- ŠEBEK, Filip. Boj o Richarda Müllera. *Právo – Festivalový deník*. 4. 7. 2017. ISSN 1211-2119
- URBAN, Marek. Stretol som sa s Mirom. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2014, (22), ISSN 1338-239X
- URBAN, Marek. Richard Müller: Nespoznaťelný? *Film.sk*. Slovenský filmový ústav, 2016, (12), ISSN 1335-8286
- VŽENTEKOVÁ, Eva. Nespoznaný o symióze rešpektu. *Kinečko*. Občanské združenie EEE, 2017, (32), ISSN 1338-239X

ONLINE ČLÁNKY

ADAMOVIČ, Ivan. České filmy na karlovarském festivalu: Kábul, motory, láska, smrt. In: *Denink.cz* [online]. 2021-08-25 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://denikn.cz/690560/ceske-filmy-na-karlovarskem-festivalu-kabul-motory-laska-smrt/>

AFTAB, Kaleem. Review: At Full Throttle. In: *Cineuropa.org* [online]. 2021-08-25 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/newsdetail/409378/>

AKÁCSOVÁ, Elena. Miro Remo: Mám v počítači bordel, ale všetko dvakrát. In: *Tyzden.sk* [online]. 2015-03-15 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.tyzden.sk/casopis/17209/miro-remo-mam-v-pocitaci-bordel-ale-vsetko-dvakrat/>

BALIA, Giampietro. This Is Not Me: An intimate portrait of an attempted comeback. In: *Cineuropa.org* [online]. 2017-07-17 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/newsdetail/331156/>

BÁLIK, Peter. Ladce sú mojím teritóriom. In: *Tyzden.sk* [online]. 2014-06-06 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.tyzden.sk/casopis/15879/ladce-s-moj-m-terit-riom/>

BÁLIK, Peter. Prečo je Richard Müller nespoznávaný? In: *Tyzden.sk* [online]. 2016-11-24 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.tyzden.sk/nazory/35734/preco-je-richard-muller-nespoznany/>

BÁLIK, Peter. Miro Remo: Kto ťa pustí tak blízko? In: *Tyzden.sk* [online]. 2016-11-20 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.tyzden.sk/casopis/35650/kto-ta-pusti-tak-blizko/>

BALKO, Peter. Sme cooltúrna krajina? In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-11-17 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/610272/sme-coolturna-krajina/>

BÉBAROVÁ, Jana. Kterak slovenská cool túra zasáhla Moravu. In: *25fps.cz* [online]. 2016-12-12 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2016/cooltura-remo/>

BENEDIKTOVÁ, Jana. Miro Remo našel lásku pod kapotou. Je to příběh obyčejných lidí, říká o svém dokumentu. In: *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2021-09-16 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3371166-miro-remo-nasel-lasku-pod-kapotou-je-pribeh-obycejnych-lidi-rika-o-svem-dokumentu>

BERNÁT, Daniel. Richard Müller: Nie som zmierený so svojou minulosťou, ale presviedčam sa, že by som mal byť. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2023-06-27. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/23187301/richard-muller-nie-som-zmiereny-so-svojou-minulostou-ale-presviedcam-sa-ze-by-som-mal-byt.html>

BERNÁT, Daniel. Podme sa skladať na vence a stuhy. Richard Müller sa vracia. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2022-10-27. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/23044806/podme-sa-skladat-na-vence-a-stuhy-richard-muller-sa-vracia.html>

BIELIK, Pavel. Prečo Rytmus a Majk Spirit zablokovali film o slovenskej kultúre? In: *Gaudeo.sk* [online]. 2016 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://gaudeo.sk/miro-remo/>

BLÁHOVÁ, Jindřiška. Za rozdelenou spoločnosť môže i vrstva ľudí, ktorým se daří. In: *Respekt.cz* [online]. 2021-08-27 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/rozhovor/vary6-za-rozdelenou-spolecnost-muze-i-vrstva-lidi-kterym-se-dari>

BOHÁČKOVÁ, Kamila. Jen prázdné nádoby dokážou vydávat zvuk. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2023-01-23. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/clanky/jen-prazdne-nadoby-dokazou-vydavat-zvuk>

BOJAR, Tomáš a Martin MAREČEK. Etika v dokumentární tvorbě. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2021-10-18. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/clanky/etika-v-dokumentarni-tvorbe>

BOŽÍK, Pavol. Richard Müller: Ikona i (hlavne) člověk. In: *Kukninato.sk* [online]. 2016-11-18. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.kukninato.sk/film/richard-muller-ikona-i-clovek/>

BUKÁČOVÁ, Hana. RECENZE: Nepoznaný Richard Müller v dokumentu otázky kolem své minulosti nezodpoví. In: *Ireport.cz* [online]. 2017-02-06. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.ireport.cz/clanky/recenze/recenze-nepoznany-richard-muller-v-dokumentu-otazky-kolem-sve-minulosti-nezodpovi>

CSÖLLEOVÁ, Eva a Vítěk FORMÁNEK. Miro Remo: Ve svých filmech jen lidi nabádám, aby více přemýšleli. In: *Unitedfilm.cz* [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://www.unitedfilm.cz/unitedvision/index.php/cs/interview-2/item/632-miro-remo-ve-svych-filmech-jen-lidi-nabadam-aby-vice-premysleli>

ČESÁLKOVÁ, Lucie. Máme tlakovú níž. Richard Müller: Nepoznaný. In: *Cinepur*. [online]. 2017-08-07 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://cinepur.cz/article.php?article=4087>

DOUŠA, Marek. Nepoznaný Richard Müller: Povinnosť využiť talent i za cenu vlastného života. In: *Reflex.cz* [online]. 2017-02-01 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/77421/nepoznany-richard-muller-povinnost-vyuzit-talent-i-za-cenu-vlastniho-zivota.html>

DVOŘÁK, Stanislav. Ano, nebude líp. Portrét frustrovaného človeka. In: *Novinky.cz* [online]. 2021-08-24 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-mff-kv-recenze-ano-nebude-lip-portret-frustrovaneho-cloveka-40369990>

DVOŘÁKOVÁ, Helena a Katarína SEDLÁKOVÁ. Miro Remo: Treba sa zbaviť naivity. In: *Kultura.pravda.sk* [online]. 2014-07-04 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/322951-miro-remo-treba-sa-zbavit-naivity/>

FAJNEROVÁ, Lucia. Recenzia: Tragikomédia prevýchovy očami filmára. In: *Kultura.pravda.sk* [online]. 2014-10-17. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/333344-recenzia-tragikomedia-prevychovy-ocami-filmara/>

FERENČUHOVÁ, Mária. Nespoznaný – Bulvár alebo citlivý portrét? In: *Dokrevue.cz* [online]. 2016-12-01. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/aktualne/nepoznany-bulvar-alebo-citlivy-portret>

fijok. COOLTÚRA. In: *Fijok.blogger.sk* [online]. 2016-11-21. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://fijok.blogger.cz/Recenzie/COOLTURA>

Forum24.cz. Dokument Nepoznaný približuje zpěváka Richarda Müllera. In: *Forum24.cz* [online]. 2017-01-25 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/dokument-nepoznany-priblizuje-zpevaka-richarda-mullera>

FREIBERG, Roman. Dokument Láska pod kapotou je Rychle a zběsile po česku s výživným sociálním podtextem. In: *Kinobox.cz* [online]. 2021-09-14 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

<https://www.kinobox.cz/clanky/recenze/20867-recenze-laska-pod-kapotou>

GABRIŽOVÁ, Saša. Miro Remo hlási Comeback. In: *Cinematik.sk* [online]. 2014-09-11 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.cinematik.sk/novinky/miro-remo-hlasi-comeback/>

GÁHEROVÁ, Vladimíra. Recenzia: Nespoznaný Müller rozvracia ilúzie o úspechu. In: *kultura.pravda.sk* [online]. 2016-11-22 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/411597-recenzia-nespoznanany-muller-rozvracia-iluzie-o-uspechu/>

GOGOLA ml., Jan. Věčný Jožo aneb Jak jsem potkal hvězdu. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2023-01-23 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/clanky/vecny-jozo-aneb-jak-jsem-potkal-hvezdu>

GVOZDJÁKOVÁ, Barbora. Režisér Miro Remo demaskoval slovenskú kultúrnosť. Film Cooltura už smeruje k divákovi. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2016-08-31 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/20258703/reziser-miro-remo-demaskoval-slovensku-kulturnost-film-cooltura-uz-smeruje-k-divakom.html>

HARTMAN, Ivan. Poznávání Richarda Müllera prostřednictvím pozorování Mira Rema. In: *Hn.cz.* [online]. 2017-05-05. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-65611240-richard-muller-nepoznany-film-recenze>

HEILOVÁ, Eva. Jedným z najväčších ťahákov Pocity Film Festu bola Cooltura. In: *Presov.korzar.sme.sk* [online]. 2016-10-07. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://presov.korzar.sme.sk/c/20347060/jednym-z-najvacsich-tahakov-pocity-film-festu-bola-snimka-cooltura.html>

HEJDOVÁ, Irena. „Za chvíli udeľaj lágry a budú nás zavírat.“ Sonda medzi ty, čo volí extrém. In: *Seznamzpravy.cz* [online]. 2021-08-25. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/za-chvili-udelaj-lagry-a-budou-nas-zavirat-sonda-mezi-ty-co-voli-extrem-173051>

HNÁTEK, Václav. RECENZE: Richard Müller zůstal Nepoznaný. Dokument o něm si neumí vybrat. In: *Idnes.cz* [online]. 2017-02-02. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/richard-muller-nepoznany-dokument-recenze.A170201_114959_filmvideo_vha

HOFMANOVÁ, Adéla. Nesnesiteľné utrpenie Richarda Müllera. Ťežce nemocný zpěvák zhubnul padesát kilogramů. In: *Krajskelisty.cz* [online]. 2017-09-11. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/stredocesky->

kraj/17682-nesnesitelne-utrpeni-richarda-mllera-tezce-nemocny-zpevak-zhubnul-padesat-kilogramu.htm

HOFMANOVÁ, Adéla. Nepoznaný Richard Müller. Intimní dokument obnažil nesnesitelné utrpení vynikajícího umělce. In: *Tvguru.cz* [online]. 2021-09-07. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.tvguru.cz/nepoznany-richard-muller-intimni-dokument-obnazil-nesnesitelne-utrpeni-vynikajiciho-umelce/>

HRADISKÁ, Nina. Richard Müller Nespoznaný. In: *Filmpress.sk* [online]. 2016-11-17. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.filmpress.sk/recenzie2/recenzie-2016/4965-richard-mueller-nespoznaný>

HUČKO, Tomáš. Studený spoj. Sympatický študentský film. In: *Dokofilm.sk* [online]. 2009. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokofilm.sk/index.php?id=32>

HUČKO, Tomáš. Film nemusí byť dokumentárny ani hraný, ale dobrý. Rozhovor s Mirom Remom. In: *Dokofilm.sk* [online]. 2010/04. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokofilm.sk/etuda/mam-rad-emocionalne-filmy>

HUDEC, Marek. Tri tváre Cinematiku: Vojtek, Remo, Třeštíková. Tvár druhá: Miro Remo. In: *Miroremo.sk* [online]. 2014-09-21. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.miroremo.sk/tlac/tri-tvare-cinematiku-vojtek-remo-trestikova-tvar-druha-miro-remo/>

HUDEC, Marek. Ukážka z filmu o Müllerovi vyzerá lepšie ako film o Rytmusovi. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2016-11-04. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/20375452/ukazka-z-filmu-o-mullerovi-vyzera-lepsie-ako-film-o-rytmusovi.html>

HUDEC, Marek. Film o Richardovi Müllerovi ukázal, že šoubiznis ničí ľudí, ktorí ho živia. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2016-11-17. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/20386034/film-o-richardovi-mullerovi-ukazal-ze-soubiznis-nici-ludi-ktori-ho-zivia.html>

CHUCHMA, Josef. Dokumentem roku je Nepoznaný? To je poněkud na pováženou. In: *art.ceskatelevize.cz* [online]. 2018-02-01 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/inside/dokumentem-roku-je-nepoznany-to-je-ponekud-na-povazenou-HEbNG>

JACKOVOVÁ, Marie. Režisér Miro Remo: Kultura je i to, jak člověk vypadá. In: *Litomericky.denik.cz* [online]. 2015-08-24 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: https://litomericky.denik.cz/zpravy_region/reziser-miro-remo-kultura-je-i-to-jak-clovek-vypada-20150824.html

KAŠČÁK, Michal. Zakázané umenie a nekultúra ako marketingový nástroj. In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-11-11 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/605079/zakazane-umenie-a-nekultura-ako-marketingovy-nastroj/?ref=inc>

KOLČÁKOVÁ, Mária a Mária SAVKANIČOVÁ. Režisér Miro Remo: Richard Müller potrebuje pomoc. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2017-10-26 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/20681206/je-to-film-o-umierajucom-tulenovi-ale-som-to-ja-richard-muller-nestopol-drsny-portret.html>

KOPČEK, Edo. Miro Remo: Film a televízia sú dva totálne odlišné svety. In: *Miroremo.sk* [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.miroremo.sk/tlac/miro-remo-film-a-televizia-su-dva-totalne-odlisne-svety/>

KOVALČÍK, Juraj. Cooltura Zeitgeist: Moving Slovakia. In: *Cinemaview.sk* [online]. 2016-11-23 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.cinemaview.sk/recenzie/cooltura/>

KOVALČÍK, Juraj. Richard Müller: Nespoznaný. Neľud osobnosti. In: *Cinemaview.sk* [online]. 2017-05-17 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.cinemaview.sk/recenzie/richard-muller-nespoznaný/>

KREKOVÍČ, Miloš. Filmár sa pýtal väzňov v Ilave na homosexualitu: Vysmiali nás. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2014-10-09 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/7429110/filmar-sa-pytal-vaznov-v-ilave-na-homosexualitu-vysmiali-nas.html#ixzz3FeVTVw9w>

KREKOVÍČ, Miloš. Natočil dokument o väzňoch: Na festivale bolo úplné ticho, v base sa rehotali. In: *Dennikn.sk* [online]. 2015-02-28 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/59558/nakrucal-vaznov-teraz-im-ten-film-premieta/>

KREKOVÍČ, Miloš. Cooltura bude len pre mladých. In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-08-16 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/537131/cooltura-bude-len-pre-mladych/>

KREKOVIČ, Miloš. Film o našej nekulturne stopli Rytmus a Majk Spirit, premieta sa na školách. In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-10-06 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/576733/film-o-nasej-nekulturne-stopli-rytmus-a-majk-spirit-premieta-sa-na-skolach/>

KREKOVIČ, Miloš. Režisér filmu o Müllerovi: Takú guráž nemá žiadna naša celebrita. In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-11-19 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/611492/reziser-filmu-o-mullerovi-taku-guraz-nema-ziadna-nasa-celebrita/?ref=tit>

KREKOVIČ, Miloš. K Oscarom bolo Slovensko blízko, teraz sa chystajú filmy podľa úspešných kníh. In: *Dennikn.sk* [online]. 2017-01-03 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/647996/k-oscarom-bolo-slovensko-blizko-teraz-sa-chystaju-filmy-podla-uspesnych-knih/>

KRIŠKOVÁ, Lea. Slovenský Comeback. In: *Vlna.sk* [online]. 2014-04-14 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.vlna.sk/slovensky-comeback/>

KŘIPACĚ, Jan. Richard Müller: Nepoznaný. In: *Filmovyprehled.cz*. [online]. 2017-02-01 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs/revue/detail/richard-muller-nepoznany>

KŘIŽKOVÁ, Eva. Na káve s Mirom Remom. In: *Miroremo.sk* [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.miroremo.sk/tlac/na-kave-s-mirom-remom/>

KUBOŠIOVÁ, Katarína. O čom svedčí Cooltura. In: *Komentare.sme.sk* [online]. 2016-09-04 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://komentare.sme.sk/c/20261858/o-com-svedci-cooltura.html>

KÚDELOVÁ, Kristína. Nakrútil väzňov v Ilave, dostávali asi päťdesiat eur na deň. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2014-07-01. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/7273498/nakrutil-vaznov-v-ilave-dostavali-asi-patdesiat-eur-na-den.html>

KÚDELOVÁ, Kristína. S Johnnym Deppom sa už pozná. Do Varov ide aj Miro Remo s filmom Láska pod kapotou. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2021-08-18. [cit. 2023-07-19]. <https://kultura.sme.sk/c/22723646/laska-pod-kapotou.html>

KÚDELOVÁ, Kristína. Miro Remo o filme, ktorý človeka prefacká: Čakal som ticho, ozval sa trpký potlesk. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2021-08-21. [cit. 2023-07-19]. <https://kultura.sme.sk/c/22729033/miro-remo-rozhovor.html>

KÚDELOVÁ, Kristína. Každý deň ho niekto vytočí, najmä štát. Po jeho príbehu pochopíte výsledky volieb. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2021-09-09. [cit. 2023-07-19]. <https://kultura.sme.sk/c/22737635/laska-pod-kapotou-recenzia.html>

KUDLÁČ, Martin. Slovak documentarian Miro Remo finishes his latest project, At Full Throttle. In: *Cineuropa.org* [online]. 2021-03-18 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/newsdetail/399126/>

KUDLÁČ, Martin. The important thing is not to lie. In: *Cineuropa.org* [online]. 2017-07-06 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/interview/331032/>

KUDLÁČ, Martin. I respect reality, but I like to delve further into the possibilities of cinema. In: *Cineuropa.org* [online]. 2021-08-31 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/interview/409610/>

KUDLÁČOVÁ, Kateřina. Na povrchu převrat. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2021-10-30. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/clanky/na-povrchu-prevrat>

LANGEROVÁ, Viera. Láska pod kapotou. In: *Filmpress.sk* [online]. 2021-09-21. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.filmpress.sk/recenzie2/recenzie-2021/7964-laska-pod-kapotou>

LESK, Tomáš. Richard Müller: Nepoznaný: Nekompromisní vhléd do zákulisí duše? In: *Nafilmu.cz* [online]. 2017-02-16. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://nafilmu.cz/2017/02/richard-muller-nepoznany-nekompromisni-vhled-zakulisi-duse/>

LIPPOVÁ, Hana. Cooltura. In: *Kinema.sk* [online]. 2016-10-18 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.kinema.sk/filmova-recenzia/35178/cooltura.htm>

LITVÁKOVÁ, Erika. Niekedy sa oplatí odolať pokušeniu strihnúť, hovorí ocenený strihač. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2016-05-16. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/20160043/niekedy-sa-oplati-odolat-pokuseniu-strihnut-hovori-o-svojej-profesii-oceneny-strihac.html>

Manmagazin.sk. Miro Remo: Ak máš dobrý nápad na film, tak to musí byť ešte 2x tak dobré, aby z toho bol dobrý film. Mám to vyskúšané. In: *Manmagazin.sk* [online]. 2015-01-24 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://manmagazin.sk/miro-remo-ak-mas-dobry-napad-na-film-tak-to-musi-byt-este-2x-tak-dobre-aby-z-toho-bol-dobry-film-to-mam-vyskusane/>

MARFLÁK, Patrik a Ivan STRAKA. Úspech, sláva a boj: Film Nespoznaný je viac než len príbeh jedného umelca. In: *Hudba.zoznam.sk* [online]. 2016-11-18. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://hudba.zoznam.sk/nazory/18-11-2016-uspech-slava-a-boj-film-nespoznaný-je-viac-nez-len-pribeh-jedneho-umelca/>

MOJŽIŠOVÁ, Zuzana. OPLATÍ SA VIDIEŤ Comeback. In: *Tyzden.sk* [online]. 2014-11-03. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.tyzden.sk/casopis/16587/oplati-sa-6/>

NYTRA, Matěj. Nedělám rozdíl mezi osobními vztahy a dokumentaristickou pozicí. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2016-09-12. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/aktualne/nedelam-rozdil-mezi-osobnimi-vztahy-a-dokumentaristickou-pozici>

PAŠTEKOVÁ, Michaela. Strhávanie masky slovenskej kultury. In: *Polemag.sk* [online]. 2016-10-25 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://polemag.sk/strhavanje-masky-slovenskej-kultury/>

PAUGSCH, Lorant. Režisér Miro Remo o väzňoch: Je to horšie, ako sa zdá. In: *Klubiskra.kezmarok.sk* [online]. 2014-11-20 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://www.klubiskra.kezmarok.sk/clanok30.php>

PAVLÍK, Ondřej. KVIFF: Láska pod kapotou tankuje super a jede na plný plyn. In: *Cinepur.* [online]. 2021-08-25 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://cinepur.cz/article.php?article=5174>

POLIAČIK, Martin. Rytmus, urobte veľkú vec! In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-02-20 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/377443/rytmus-urobte-velku-vec/>

PRÁŠIL, Janis. Kultura jako produkt. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2016-09-15. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/aktualne/kultura-jako-produkt>

PRÉTOROVÁ, Sofia. Láska pod kapotou: výhra v pretekoch nie je výhrou v živote. In: *Kultura.pravda.sk* [online]. 2021-09-04 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/599636-laska-pod-kapotou-vyhra-v-pretekoch-nie-je-vyhrou-v-zivote/>

PÚPAVOVÁ, Martina. Čo má spoločné Róbert Fico, Martin Jakubec a dnešní rapperi? Film Cooltura je nešetným zrkadlom dnešnej kultury. In: *Eduworld.sk* [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://eduworld.sk/cd/martina->

pupavova/2831/co-ma-spolocne-robert-fico-martin-jakubec-a-dnesni-rapperi-film-cooltura-je-nesetnym-zrkadlom-dnesnej-kultury

Rádio Devín. Dokument na kolesách (Matej Sotník a Miro Remo) In: *Devin.rtv.s.sk sk* [online]. 2016-09-27 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://devin.rtv.s.sk/clanky/kulturny-dennik/116838/dokument-na-kolesach-matej-sotnik-a-miro-remo>

REHÁK, Oliver. Viac trpí, ako spieva. Mali filmári takto nakrútiť Richarda Müllera? In: *Dennikn.sk* [online]. 2016-11-19 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/610069/viac-trpi-ako-spieva-mali-filmari-takto-nakrutit-richarda-mullera/?ref=inc>

REMO, Miro. Comeback. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2014-06-30. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/aktualne/comeback>

ROHÁČKOVÁ, Kristina. Spíš sportovní drama než tradiční dokument. Film o automobilovém nadšenci z Moravy uvedli ve Varech. In: *irozhlas.cz* [online]. 2021-08-27. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/film/laska-pod-kapotou-dokument-2021-miro-remo-kviff_2108270010_kro

RYNDA, Vojtěch. Miro Remo přináší ve snímku *Láska pod kapotou* mrazivý hybrid: akční dokument s tragikomickým laděním. In: *Reflex.cz* [online]. 2021-10-04. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/109457/miro-remo-prinasi-ve-snimku-laska-pod-kapotou-mrazivy-hybrid-akcni-dokument-s-tragikomicky-ladenim.html>

SEBECHLEBSKÁ, Veronika. Čo sa skrýva pod kapotou nového filmu režiséra Mira Rema? In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2021-09-21. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/22746561/co-sa-skryva-pod-kapotou-noveho-filmu-reziseru-mira-remu.html>

SEDLÁČEK, Mojmír. Potřebuju cítit dobrodružství. In: *Festivalový deník LFŠ*. [online]. 2017-08-02 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.miroremo.sk/novinky/miro-remo-potrebuju-citit-dobrodruzstvi/>

SEDLÁČEK, Mojmír. Richard Müller: Nepoznaný: Recenze. In: *Film.moviezone.cz* [online]. 2017-02-22 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://film.moviezone.cz/richard-muller-nepoznany/recenze>

SEDLÁČEK, Mojmír. Láska pod kapotou: Recenze. In: *Film.moviezone.cz* [online]. 2021-08-28 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://film.moviezone.cz/laska-pod-kapotou/recenze>

SCHMARC, Vít. Dvojí zápolení s časem před kamerou: Exploatující kronika vzestupů a pádů Strnadových a hledání mizejícího Richarda Müllera. In: *Vltava.rozhlas.cz* [online]. 2017-01-27 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/dvoji-zapoleni-s-casem-pred-kamerou-exploatujici-kronika-vzestupu-a-padu-5184186>

SLADKÝ, Pavel. Šoková terapie je nutná. Miro Remo natočil portrét zdevastovaného Richarda Müllera i stav slovenské Cooltúry. In: *Vltava.rozhlas.cz* [online]. 2017-06-03 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/sokova-terapie-je-nutna-miro-remo-natocil-portret-zdevastovaneho-richarda-5058303>

SLOVÁK, Lukáš. Comeback. In: *Kinema.sk* [online]. 2014-10-16 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.kinema.sk/filmova-recenzia/34558/comeback.htm>

SOTNÍK, Matej. Bludný kruh väzňov v base a vonku. In: *Aktuality.sk* [online]. 2014-10-24 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.aktuality.sk/clanok/264036/bludny-kruh-vaznov-v-base-a-vonku/>

SOTNÍK, Matej. Nakrútil film o nekultúrnom Slovensku, Rytmus v ňom vystupovať nechce. In: *Aktuality.sk* [online]. 2016-02-02 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.aktuality.sk/clanok/312932/nakrutil-film-o-nekulturnom-slovensku-rytmus-v-nom-vystupovat-nechce/>

SOTNÍK, Matej. Kontroverzná Cooltúra si našla cestu k divákovi, bude premietaná na školách. In: *Aktuality.sk* [online]. 2016-08-23 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.aktuality.sk/clanok/367140/kontroverzna-cooltura-si-nasla-cestu-k-divakovi-bude-premietana-na-skolach/>

SOTNÍK, Matej. Nie je pravda, že film o Richardovi Müllerovi je beznádejný. In: *Aktuality.sk* [online]. 2016-11-21 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.aktuality.sk/clanok/392225/nie-je-pravda-ze-film-o-richardovi-mullerovi-je-beznadejny/>

SOTNÍK, Matej. Expertka a filmár o bludnom kruhu väzňov v base a vonku. In: *Kapital-noviny.sk* [online]. 2021-03-11 [cit. 2023-07-19]. Dostupné

z: <https://kapital-noviny.sk/expertka-a-filmar-o-bludnom-kruhu-vaznov-v-base-a-vonku/>

SPÁČILOVÁ, Mirka. Michael Douglas z návsi zažívá lásku za hřmotu motorů a Ortelu. In: *Idnes.cz* [online]. 2021-09-16 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/recenze-laska-pod-kapotou-miro-remo.A210915_103845_filmvideo_spm

SVOBODA, Martin. Vězení jako normální zkušenost. In: *Dokrevue.cz* [online]. 2018-12-20. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.dokrevue.cz/aktualne/vezeni-jako-normalni-zkusenost>

ŠAFRÁNEK, Šimon. Lásky pod kapotou. In: *Miroremo.sk* [online]. 2021-08-21. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.miroremo.sk/tlac/zivot-jako-rallye>

ŠAMAJOVÁ, Katarína. Univerzálny humor naruby. In: *Kultura.sme.sk* [online]. 2009-12-23. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://kultura.sme.sk/c/5165268/univerzalny-humor-naruby.html>

ŠEBEK, Filip. Basa jako očista i vykoupení. In: *Dokweb.net* [online]. 2015-04-13 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://dokweb.net/clanky/detail/3>

ŠRAJER, Martin. Žijí pro lásku a túrování motorů. Jejich odvrácenou tvář film odkrývá pomalu. In: *Magazin.aktualne.cz* [online]. 2021-09-17 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/ziji-pro-lasku-a-turovani-motoru-laska-pod-kapotou-film/r~5729219e179211ecb91a0cc47ab5f122/>

TASR. Remo uviedol Cooltúru: Politika a šoubiznis je veľký karneval. In: *Teraz.sk* [online]. 2016-10-19 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.teraz.sk/video/m-remo-uviedol-coolturu-politika-a-s/223518-clanok.html>

TASR. Richard Müller ako Nespoznaný prichádza do kín po celom Slovensku. In: *Teraz.sk* [online]. 2016-11-05 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.teraz.sk/kultura/film-richard-muller-ako-nespoznanany-pr/226497-clanok.html>

TASR. Kežmarský filmový klub jubiluje, privíta dokumentaristu Mira Rema. In: *Teraz.sk* [online]. 2016-11-20 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.teraz.sk/kultura/kezmarsky-filmovy-klub-miro-remo/229157-clanok.html>

TESAŘ, Antonín. Richard Müller: Nepoznaný. In: *Advojka.cz* [online]. 2017-02-15 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

<https://www.advojka.cz/archiv/2017/4/minirecenze>

TÓTHOVÁ, Roberta. Dokument na kolesách privezie kontroverznú Cooltúru.

In: *Kultura.pravda.sk* [online]. 2016-08-24 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

<https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/403082-dokument-na-kolesach-privezie-kontroverznu-coolturu/>

TÓTHOVÁ, Roberta. Miro Remo: Keď filmu dôveruješ, si ochotný urobiť preň

všetko. In: *Kultura.pravda.sk* [online]. 2021-09-10 [cit. 2023-07-19]. Dostupné

z: <https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/600220-miro-remo-ked-filmu-doverujes-si-ochotny-urobit-pren-vsetko/>

TÓTHOVÁ, Roberta. Láska má zvuk motora a škripajúcich pneumatík.

In: *Kapital-noviny.sk* [online]. 2021-10-14 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

<https://kapital-noviny.sk/laska-ma-zvuk-motora-a-skripajucich-pneumatik/>

TRUBAČÍKOVÁ, Lucia. Miro Remo: Umenie, ktoré neprovokuje, je zbytočné.

Ani film bez provokácie nemá zmysel. In: *Heroes.sk* [online]. 2021-11-21 [cit.

2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.heroes.sk/miro-remo-rozhovor/>

VACHOVÁ, Zuzana. Miro Remo: Láska pod kapotou je životná performance.

In: *Mojakultura.sk* [online]. 2021-09-03 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

<https://mojakultura.sk/miro-remo-laska-pod-kapotou-je-zivotna-performance/>

VACHOVÁ, Zuzana. Láska pod kapotou vyvolá v divákoch mnoho emócií a

otázok. In: *Mojakultura.sk* [online]. 2021-09-13 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

<https://mojakultura.sk/laska-pod-kapotou-vyvola-v-divakoch-mnoho-emocii-a-otazok>

VEREŠVÁRSKY, Andrej. Zakázaný domáci dokument Cooltúra v kine

nevidíte, mali by ste si však naň posvietiť. In: *Refresher.cz* [online]. 2016-11-

09 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: [https://refresher.cz/37943-Zakazany-domaci-](https://refresher.cz/37943-Zakazany-domaci-dokument-Cooltura-v-kine-nevidite-mali-by-ste-si-vsak-nan-posvietit)

[dokument-Cooltura-v-kine-nevidite-mali-by-ste-si-vsak-nan-posvietit](https://refresher.cz/37943-Zakazany-domaci-dokument-Cooltura-v-kine-nevidite-mali-by-ste-si-vsak-nan-posvietit)

VESLÍKOVÁ, Zuzana. Jitka jazdí autokros: Partner mi za rok postavil auto.

Keď som prvýkrát prišla na dráhu, chlapi nebrali žiadny ohľad. In: *Interez.sk*

[online]. 2021-09-09 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:

https://www.interez.sk/_trashed-8/

ŽÁKOVÁ, Zuzana. Tvůrci dokumentu *Tempos*: Film sleduje osobní příběh obyčejného chlapce. In: *Informuji.cz* [online]. 2020-09-21 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.informuji.cz/clanky/8216-v-dokumentu-vidite-osobni-pribeh-obycejneho-chlapce-popisuji-tvurci-dokumentu-tempos/>

VIDEO RECENZE

FILA, Kamil. Filmový portrét Richarda Müllera se povedl. Vytváří k němu silný soucit. In: *Aktualne.cz* [online]. 2017-02-04 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/zabijak-kamila-fily/recenze-richard-muller-nepoznany/r~56f97b96ea0711e6b0800025900fea04/>

Odvážné palce. Filmové premiéry – Richard Müller: Nepoznaný, Kruhy, Já, Daniel Blake, Místo u moře, Jackie. In: *Stream.cz* [online]. 2017-02-03 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/odvazne-palce/filmove-premiery-richard-muller-nepoznany-kruhy-ja-daniel-blake-misto-u-more-jackie-229272>

VIDEO ROZHOVORY

ČT na MFF Karlovy Vary: Richard Müller: Nepoznaný. In: *ceskatelevize.cz* [online]. 2017. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15109272875-ct-na-mff-karlovy-vary/217253001320020/>

ČT na MFF Karlovy Vary: Láska pod kapotou. In: *ceskatelevize.cz* [online]. 2021. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15109272875-ct-na-mff-karlovy-vary/221254003140024/>

Film 2017. Rozhovor Jolky Krásné s Markem Kučerou a Mirem Remem. In: ČT24 [online]. 2017-01-29 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10095526463-film-ct24/217411058190004/>

ILLA, Michal a Bohdana ONDRÁŠKOVÁ. Vo filme porovnáva Fica s Rytmusom. Teraz je jeho dokument zakázaný. In: *hnonline.sk* [online]. 2016-10-4. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://hnonline.sk/style/kultura/836285-vo-filme-porovnav-fica-s-rytmusom-teraz-je-jeho-dokument-zakazany>

Rozhovor s tvůrci filmu *Láska pod Kapotou* na MFFKV. In: ČT24 [online]. 2021-08-24. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=377600560663605>

AUDIO ROZHOVORY

KREKOVIČ, Miloš a Matej SOTNÍK a Roberta TÓTHOVÁ. Dokumentární film podřa Mira Rema. In: *3Kritici* [online]. 2018-02-12. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://soundcloud.com/3kritici/dokumentarny-film-podla-mira-rem>

Dokument na kolesách (Matej Sotník a Miro Remo). In: *Radio Devín*. [online]. 2016-09-27. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://devin.rtvsk/clanky/kulturny-dennik/116838/dokument-na-kolesach-matej-sotnik-a-miro-remo>

WEBOVÉ STRÁNKY

COMEBACK. *Facebook* [online]. [cit. 2023-08-16]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/comebackmovie>

COOLTÚRA. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/coolturafilm>

Richard Müller: Nespoznáný. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/nespoznany>

Láska pod kapotou. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/laskapodkapotou>

Raději zešilet v divočině. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/radejizesiletvdivocine>

Arsy-Versy. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/arsyversyproduction>

MIRO REMO - filmmaker. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/filmarik>

Dokument na kolesách. *Facebook* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/dokumentynakolesach/>

Dokument na kolešách. *Startovač* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.startovac.cz/projekty/dokument-na-kolesach/>

Dokument na kolešách. *Dafilms* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://dafilms.sk/program/779-dokument-na-kolesach>

Arsy-Versy. *YouTube* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@MiroRemo>

Miro Remo. *Vimeo* [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://vimeo.com/miroremo>

MIRO REMO: mladý slovenský filmár z L.A. [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.miroremo.sk/>

ARSY-VERSY: produkčná spoločnosť [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://arsyversy.sk/>

AIC: AUDIOVIZUÁLNE INFORMAČNÉ CENTRUM [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <http://www.aic.sk/>

Czech Film Center [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.filmcenter.cz/>

Filmový prehľad [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs>

DOKweb [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://dokweb.net/cs>

KVIFF [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <https://www.kviff.com/>

Artileria [online]. [cit. 2023-07-30]. Dostupné z: <http://www.artileria.sk/>

PUBLIKAČNÍ AKTIVITY AUTORKY

Tištěné studie a články

BÉBAROVÁ, Jana. Assassination Nation: obraz současné společnosti. In HORSÁKOVÁ Monika a Irena KOCÍ (eds.) *Proměny dramaturgie IV: Dramaturgie v off-line a on-line prostoru*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2020. ISBN 978-80-7510-445-8.

BÉBAROVÁ, Jana. Hovory z konce světa. In HORSÁKOVÁ Monika a Irena KOCÍ (eds.) *Proměny dramaturgie V: Pandemie jako výzva*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2021. ISBN 978-80-7510-491-5.

BÉBAROVÁ, Jana. Jane Campionová: Síla psa. *Film a doba*. 2021, (4). ISSN 0015-1068

BÉBAROVÁ, Jana. Místo snění: Podivnosti, na které nezapomenete. *Cinepur* 2021, (133). ISSN 1213-516X

BÉBAROVÁ, Jana. Muži, kteří nenávidí ženy. Hrdinky filmových maskulinních světů Davida Finchera. *Cinepur*. 2021, (133). ISSN 1213-516

BÉBAROVÁ, Jana. Nekonvenční pojetí pohádkového příběhu ve filmech Ledové království: Jinakost je nová výlučnost. *A & P*. 2019, (1-2). ISSN: 1339-9284

BÉBAROVÁ, Jana. Nekorunované princezny a královny slovenského popu. In MALÍČEK, Juraj a kol. *Slovenský filmový pop*. Univerzita Konštantina Filozofa v Nitre, 2021. ISBN 978-80-558-1769-9

BÉBAROVÁ, Jana. Prvek zločinu ve společné režijní tvorbě Joela a Ethana Coenových. *Film a doba*. 2022, (1). ISSN 0015-1068

BÉBAROVÁ, Jana. (Re)starty a návraty do života excentriků podle Mira Rema. In KAŇUCH, Martin (ed.). *Stopy začiatkov*. Bratislava: Asociácia slovenských filmových klubov, Slovenský filmový ústav, 2022. ISBN 978-80-970420-8-0.

BÉBAROVÁ, Jana. Spring Breakers jako subverzivní popkulturní hrátky. In KAŇUCH, Martin (ed.) *Obráz-slovo-zvuk*. Bratislava: Asociácia slovenských filmových klubov, Slovenský filmový ústav 2020. ISBN 978-80-85187-83-0

BÉBAROVÁ, Jana. Šoková terapie je někdy nevyhnutelná. Miro Remo: Nesmlouvavý. *Film a doba*. 2020, (2). ISSN 0015-1068

BÉBAROVÁ, Jana. Teen seriál TBH: idea, realizace, recepce. In HORSÁKOVÁ, Monika a Irena KOCÍ (eds.) *Proměny dramaturgie VI: Perspektivy a možnosti*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2022. ISBN 978-80-7510-542-4.

BÉBAROVÁ, Jana. Znepokojivé nejistoty a magické radosti školy života amerických dívek. *Film a doba*. 2020, (4). ISSN 0015-1068

BÉBAROVÁ, Jana. Život ve zlaté kleci – Filmová tvorba Sofie Coppolové. *Film a doba*. 2021, (2). ISSN 0015-1068

Online články

BÉBAROVÁ, Jana. „BRAINWASHED: Nový pohled na dějiny filmu podle Niny Menkes“ In: *25fps* [online]. 28. 1. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/brainwashed/>

BÉBAROVÁ, Jana. „BRAINWASHED: A New Look at Film History according to Nina Menkes“ In: *25fps* [online]. 28. 1. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/brainwashed-eng/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Commander: Šokující příběh mladistvých radikálů“ In: *25fps* [online]. 16. 7. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/commander/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Film není, festival je aneb Letos v Marienbadu“ In: *25fps* [online]. 15. 7. 2021 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2021/marienbad-2021/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Herecký chameleon Vojtěch Vodochodský: Kde má těžiště Petr Sepěši?“ In: *Deník N* [online]. 21. 10. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://denikn.cz/988901/herecky-chameleon-vojtech-vodochodsky-kde-ma-teziste-petr-sepesi/?ref=list>

BÉBAROVÁ, Jana. „Hovory z Berlína (část první) – reportáž ze 72. Berlinale, In: *25fps* [online]. 14. 2. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/berlinale-2022/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Hovory z Berlína (část druhá) – reportáž ze 72. Berlinale, In: *25fps* [online]. 17. 2. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/berlinale2022/>

BÉBAROVÁ, Jana. “Hovory z gauče o Berlíně (část 1)” – reportáž ze 71. Berlinale. In: *25fps* [online]. 4. 3. 2021 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2021/berlinale-2021-1/>

BÉBAROVÁ, Jana. “Hovory z gauče o Berlíně (část 2)” – reportáž ze 71. Berlinale. In: *25fps* [online]. 5. 3. 2021 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2021/berlinale-2021-2/>

BÉBAROVÁ, Jana. “Hovory z gauče o Berlíně (část 3)” – reportáž ze 71. Berlinale. In: *25fps* [online]. 7. 3. 2021 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2021/berlinale-2021-3/>

BÉBAROVÁ, Jana. „The Hypnosis: An Entrancing Comedy“ In: *Fipresci.org* [online]. 11. 7. 2023 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://fipresci.org/report/the-hypnosis-an-entrancing-comedy/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Když teď ve střížně vidíme, jak to funguje opravdu tak, jak jsme si přáli, je to radost.“ Maja Hamplová a Matěj Chlupáček o filmu *Úsvit* – rozhovor, In: *25fps* [online]. 22. 9. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/rozhovor-usvit/>

BÉBAROVÁ, Jana. „KLONDIKE – o ženském instinktu přežití ve válce na východní Ukrajině“ In: *25fps* [online]. 25. 1. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/klondike/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Líbej mne až k smrti! Zákeřné femmes fatales i Phil Marlowe míří do Česka“ In: *Deník N* [online]. 13. 8. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://denikn.cz/939457/libej-mne-az-k-smrti-zakerne-femmes-fatales-i-phil-marlowe-miri-do-ceska/>

BÉBAROVÁ, Jana. “Moralizovat a říkat mladým lidem, že drogy jsou špatné, je zbytečné. Cílovka by mi to omlátila o hlavu.” Rozhovor s Adamem Sedlákem, režisérem filmu *BANGER*. In: *25fps* [online]. 19. 9. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/banger-rozhovor/>

BÉBAROVÁ, Jana. „O filmovědné inspiraci, psychospirituální krizi, experimentálních filmech a jejich distribuci“ – rozhovor s Tomášem Vobořilem, In: *25fps* [online]. 15. 7. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/voboril-rozhovor/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Přibačíc: Chtěla jsem ukázat, že existuje možnost uzdravení ženské duše po traumatu“ In: *Heroine.cz* [online]. 25. 4. 2023.

[cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/zena-a-svet/zeny-chrani-sve-blizke-tim-ze-mlci-rozhovor-vedranou-pribacic-reziserkou-filmu-bigger-than-trauma>

BÉBAROVÁ, Jana. „Přemýšlej o ní jako o sexuálním objektu. Pudy mužům nikdo neodpáře, potvrzuje komedie.“ In: *Seznam.cz* [online]. 3. 6. 2022. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://zena.aktualne.cz/premyslej-o-ni-jako-o-sexualnim-objektu-pansky-klub/r~80de53a2e26111ecb1f50cc47ab5f122/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Rozhovor s Ondřejem Moravcem, tvůrcem VR filmu Tmání“ *25fps* [online]. 11. 9. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/tmani-rozhovor/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Sundance 2022: pestré spektrum lidské zkušenosti“ In: *25fps* [online]. 6. 2. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/sundance-report/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Sundance: dokumentární okénko“ In: *25fps* [online]. 6. 2. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/sundance-dokumenty/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Úsvit českého filmu: Rozhovor s Mirem Šifrou a Matějem Chlupáčkem“ In: *25fps* [online]. 22. 8. 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2022/usvit-rozhovor/>

BÉBAROVÁ, Jana. „Ve stáří cynický vyhazov z práce. Ve třinácti komplexy. Oceněný film pracuje s přehlíženou krizí“ In: *Heroine.cz* [online]. 14. 7. 2022. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/kultura/9809-ve-stari-cynicky-vyhazov-z-prace-ve-trinacti-komplexy-oceneny-film-pracuje-s-prehlizenou-krizi>

ODBORNÝ ŽIVOTOPIS AUTORKY

Mgr. Jana Bébarová

VZDĚLÁNÍ

2020–2023 Fakulta multimediálních komunikací UTB Zlín

Obor: Multimedia a design (doktorské studium)

2008–2011 Katedra divadelních, filmových a mediálních studií, FF UP Olomouc

Obor: Teorie a dějiny dramatických umění (navazující magisterské studium)

2005–2008 Katedra divadelních, filmových a mediálních studií, FF UP Olomouc

Obor: Teorie a dějiny dramatických umění (bakalářské studium)

PROFESNÍ ZKUŠENOSTI

1. PEDAGOGICKÉ

2013–dosud: Ateliér Audiovizuální tvorba, FMK UTB Zlín

interní pedagožka se specializací na soudobé trendy v kinematografii

vedoucí distribuční agendy univerzitních filmů

dramaturgické a grantové konzultace filmů

2014–dosud: Katedra divadelních a filmových studií, FF UP Olomouc

externí pedagožka se specializací na soudobé trendy v kinematografii

2022–dosud: Ústav televizní, filmové a rozhlasové tvorby, SLU Opava

externí pedagožka se specializací na soudobé trendy v kinematografii

2022: FAMU Praha

externí pedagožka se specializací na soudobé trendy v kinematografii

2. DRAMATURGICKÉ

2013–dosud: Noir Film Festival (Český Šternberk)

festivalová dramaturgyně a programová vedoucí, PR

2021–dosud: zeroin, s.r.o.

dramaturgické konzultace

3. NOVINÁŘSKÉ

2010–dosud: šéfredaktorka online filmového časopisu *25fps*

externí spolupráce: seznam.cz, Heroine, Deník N, Film a doba, Cinepur, Kulový Blesk

2018–dosud: členka Sdružení české filmové kritiky

2022–dosud: členka FIPRESCI – Mezinárodní federace filmových kritiků

4. FESTIVALOVÉ ÚČASTI

pravidelná aktivní novinářská účast na prestižních světových filmových festivalech v Cannes, v Berlíně, Benátkách, v Karlových Varech či na Sundance (v roce 2022 držitelka stipendijního programu Sundance Institutu pro novináře)

členka soutěžních porot na filmových festivalech MFF Karlovy Vary (Česká republika, 2023), CameraIMAGE (Toruň, Polsko, 2022), Zubroffka (Bělostok, Polsko, 2022), FUTURE GATE festival sci-fi filmů (Česká republika, 2022)

5. MANAŽERKA DISTRIBUCE

krátký film *Ostrov svobody* (FMK UTB Zlín; 2022; režie: Petr Januschka)
oceněný Cenou filmové kritiky za nejlepší krátký film

celovečerní dokument *Byt či nebyt* (FMK UTB Zlín; 2023, režie: Jaroslav Beran)

vybraný do prestižního evropského workshopu dok.incubator

Mgr. Jana Bébarová, Ph.D.

Filmový autor Miro Remo

Miro Remo, The Film Author

Teze disertační práce

Vydala Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně,
nám. T. G. Masaryka 5555, 760 01 Zlín.

Náklad: vyšlo elektronicky

Sazba: autorka

Publikace neprošla jazykovou ani redakční úpravou.

Pořadí vydání: první

Rok vydání: 2023

ISBN 978-80-7678-207-5

